

Lunds Universitet
Medie- och kommunikationsvetenskap MKVA22
Edith Hoflund Jingsäter
Esther Dahlberg

”Jättejättekonstigt”

Analys av ungdomars upplevelse av sexualupplysning med utgångspunkt i
digitaliseringen

Abstrakt

Studien ämnar i huvudsak analysera hur ungdomar upplever att sexualupplysning påverkas av digitalisering. Uppsatsen utreder parallellt hur sexualundervisning i skolan och sexualupplysning online fungerar för att få en förståelse för hur diskurser, sammanhang och olika interaktionsformer påverkar konversationen kring sex för svenska ungdomar idag. Undersökningens utgångspunkt är fyra intervjupersoners erfarenheter kring sexualupplysning. Uppsatsen genomsyras av diskurser som lyfts av intervjupersonerna lyfter för att få en djupare förståelse av vad som har påverkat intervjupersonernas sexualupplysning och sätta intervjuvären i ett samhällsligt perspektiv. Studien kommer också att utforska begreppet digitalisering och Al Cooper's Triple A-engine för att få en ökad förståelse för hur sexualundervisning fungerar digitalt. Samtliga intervjuade ansåg att klassrummet var ett obekvämt sammanhang för samtal om sex eftersom det bröt mot konversationsnormerna genom att beröra tabu och privata ämnen som vanligtvis inte behandlades i klassrummet. Alla i klassrummet, lärare som elev, bidrar genom sociala praktiker till att konstruera och upprätthålla klassrummets diskurser som grundar sig i skambeläggningen och tabubeläggningen av sex. Alla intervjuade ansåg att internet var ett fördelaktigt ställe att söka information om sex och sexualitet eftersom internets diskurser kändes tillåtande. Framförallt framhävs den upplevda anonymitet som en anledning. Detta kunde kopplas till intervjupersonernas rädslor för att bli dömda av sina offline-omgivning. Internet uppfattades också som en effektiv plattform för att experimentera och utforska deras sexuella identitet på grund av ett uppfattat avstånd till ens verkliga jag och verkligheten. Internet erbjuder också möjligheter att diskutera sina tankar med främlingar från alla delar av världen, vilket kan hjälpa unga att våga prata mer obehindrat online. Slutligen kan internet vara tveeggat då förflyttningen av samtalet kring sex från offline till online hämmar konversationer om sex och upprätthåller tabun. Detta kan ha en negativ inverkan på det allmänna offentliga samtalet om sex och sexualitet.

Nyckelord: tabu, sexualundervisning, digitalisering, diskurs.

1 Bakgrund	3
2 Syfte och frågeställning	4
3 Metod	5
4 Teori	6
5 Forskningsöversikt	7
6 Tillvägagångssätt och etiska överväganden	9
7 Avgränsningar	9
8 Kritisk reflektion	10
9. Resultat	11
9.1 Diskurser på internet	11
9.1.1 Internet skvallrar inte	11
9.1.2 Internet som plattform för sexualupplysning, absolut!..eller?	17
9.2 De tabubelagda samtalen - är det någon som har några frågor?	19
9.3 Diskurser som konstrueras i klassrummet	22
10. Diskussion	24
Bilaga 1 Intervju Annika	30
Bilaga 2 Intervju Markus	37
Bilaga 3 Intervju Florence	43
Bilaga 4 Intervju Åke	51

1. Bakgrund

Den här B-uppsatsen i medie- och kommunikationsvetenskap har som huvudsaklig utgångspunkt hur ungdomars sexualupplysning påverkas av en av vår tids stora förändringskrafter i samhället: digitaliseringen. Uppsatsen utreder hur sexualkunskapen i skolan och sexualupplysningen på nätet fungerar för att få en förståelse för hur diskurser, kontexter och interaktionsformer påverkar samtalet kring sex för svenska ungdomar idag.

Sverige var i decennier efter andra världskriget ett land med liberal inställning till sex och sexualitet. Sexualliberalismen nådde sin pik under 70-talet då organisationer, individer och statliga incitament drev igenom lagreformer och samhällsförändringar för att frigöra den mänskliga sexualiteten och bryta tabun som tidigare hållit ämnet utanför det allmänna samtalet. Karl-Olov Arnstberg skriver i sin bok *Svenska tabun* (2007:236) att de sexualliberala rörelserna som uppkom under 70-talet redan under 80-talet sakta började försvinna. Arnstberg menar att det låg i linje med de vänsterpuritaniska idéarv som länge funnits inom bland annat nykterhetsrörelsen och frikyrkorörelsen. Men sexualundervisningen som infördes på 50-talet fick stanna kvar som en del av undervisningen och har sedan dess varit en grundbult i ungdomars sexualupplysning.

Först 1955 blev klassrummet officiellt en plats för samtal kring sex och sexualitet då ämnet blev en obligatorisk del av läroplanen. När ämnet infördes hade sexualundervisningen som främsta avsikt att minska problematiken kring könssjukdomar och sexualhälsa genom upplysning om preventivmedel. Sedan dess har undervisningen i ämnet förändrats och omfattar idag ett bredare innehåll. Utöver preventivmedel och sexualhälsa är några av de viktigaste aspekterna jämställdhet och samtyckesfrågan (Skolverket, 1999: 44, 45).

Varför dröjde det för skolväsendet att anamma sexualundervisningen? En av anledningarna kan tänkas vara att ämnet under stor del av vår historia, och i viss mån fortfarande, är tabubelagt. Ordet tabu betyder ungefär 'förbjuden' och används ofta i samband med de aspekterna av vardagslivet som upplevs som mest privat eller skamfyllda. Ämnen som anses vara

tabubelagda har inte heller en naturlig plats i de offentliga samtalen. Ett exempel på ett sådant ämne är den mänskliga sexualiteten (Nationalencyklopedin, tabu, 2020). Att samtal kring sex i Sverige fortfarande är kulturellt betingat med en viss inskränkning på integritet och kanske till och med upplevs som obekvämt vilket kan ha en inverkan på hur sexualundervisningen genomförs och kvalitén på sexualupplysningen i samhället generellt. Uppsatsen intresserar sig för om detta potentiellt kan leda till att vissa viktiga samtal för ungas identitetsutveckling undviks och om internet därav får en viktig roll i sammanhanget.

På nätet är verkligheten annorlunda. Sex är ett av de mest sökta ordet på internet och sidorna som ger svar på frågor, tips eller information kring ämnet är många (Arnstberg 2007:280ff). Den ökade digitaliseringen har därmed onekligen fått inflytande på hur vi idag kommunicerar kring frågan. Möjligheten till en anonym medierad interaktion verkar ha förflyttat samtalet om sex och sexualitet in i de digitaliserade offentliga samtalen. Vi intresserade oss för hur detta påverkar ungas möjlighet till sexualupplysning och vilka konsekvenser det får för dagens unga.

2. Syfte och frågeställning

Vår huvudsakliga utgångspunkt är hur kommunikationen under sexualundervisningen i skolan upplevs samt hur sexualupplysning uppfattas i den digitala dimensionen. Syftet med uppsatsen är att undersöka varför den digitala dimensionen av vårt vardagsliv blir en plattform för diskussion kring ett tabubelagt ämne.

Genom att sätta sexualupplysningen på internet i relation till sexualundervisningen i skolan ämnar undersökningen ge ökad förståelse för om internets generellt frekventa användning för att svara på frågor kring ämnet kan kopplas till bristfällig kommunikation under sexualundervisningen i klassrummet. Vi vill undersöka varför internet är en ofta använd källa i sammanhanget. Uppsatsen har följaktligen för avsikt att utreda den ökade digitalisering i samhället och internets egenskapers tänkbara påverkan i anslutning till kommunikationen kring sex och sexualitet.

Uppsatsen baseras på fyra intervjupersoners upplevelser av sexualundervisningen under deras skolgång och vilken roll internet spelar i deras nuvarande och spelade i deras dåvarande sexualupplysning och sexuella identitetsskapande. Vår frågeställning lyder således:

Hur upplever ungdomar kommunikationen kring sexualupplysning¹ under den digitala eran samt hur påverkar digitaliseringen ungas sexualupplysning och sexuella identitetsskapande?

3. Metod

Undersökningen bygger på fyra semistrukturerade kvalitativa intervjuer, det vill säga intervjuer med utgångspunkt i ämnesråden snarare än exakta, detaljerade frågor. Syftet med intervjuerna var att få fyra personers individuella tankar och synsätt på sin verklighet. Vi ville därför att personen skulle berätta så mycket som möjligt utan att ledas av oss som intervjuar. Uppsatsen är av genomgående kvalitativ natur i ändamål att få en djupare förståelse för ungas upplevelser kring sexualupplysning.

Vi har genomfört fyra intervjuer där två av intervjupersonerna är kvinnor och två är män de är i åldern mellan 20-24. De två kvinnorna är från Malmö, en bor kvar medan den andra är bosatt i Lund. En av männen är uppvuxen i Dösjebro men bor numera i Halmstad. Den andra mannen är född och uppvuxen i Uppsala men är numera bosatt i Lund. Två av intervjuerna utfördes inte ansikte mot ansikte på grund av den rådande coronaepidemin och det geografiska avståndet. Validiteten av intervjuerna kan tänkas sänkas en aning då de utfördes över telefon respektive zoom. Patton (1990:205f) menar att den bästa intervjun fungerar likt en kort etnografisk studie av en person. Förs intervjun över telefon går många intryck förlorade (Ekström & Johansson 2019: 125ff). Under omständigheterna drog vi slutsatsen att det var bättre att utföra intervjuerna på telefon än att inte utföra intervjuerna alls.

¹ Vi åsyftar med sexualupplysning den i relation till sexualundervisningen i skolan och den som går att tillgå på internet. Övriga kontexter för sexualupplysning undersöks inte i uppsatsen.

3.1 Forskningsöversikt

Generellt är kommunikationen kring tabubelagda ämnen ett relativt outforskat område. Studier med fokus på kommunikation kring sex och sexualitet berör framförallt vårdkontexter. Kommunikation till unga i undervisningssyfte med utgångspunkt i sexualupplysning i anslutning till digitaliseringen har inte undersökts särskilt frekvent. Vi hittade inte heller särskilt mycket tidigare forskning om vilken roll internet spelar för att lyfta frågan om sex. Men nedan har vi sammanställt de artiklar och studier vi fann som relaterar till området.

I artikeln *Let's talk about sex...* (Liljequist, Lindbäck: 2009) analyseras hur unga tjejer använder internet för att tillgå information kring sex och samlevnad. Artikeln utreder olika hemsidor som bedriver forum om ämnet. Artikeln har en tydlig utgångspunkt i mottagarnas och den avgränsade målgruppens upplevelser och tankar kring informationen de får ta del av. Artikeln gör också innehållsanalyser av samtalen som förs på de undersökta hemsidorna. Fokus ligger på vilken jargong som genomsyrar de olika hemsidorna och tittar på hur frågorna och svaren formuleras. Det går dock att konstatera att då artikeln skrevs 2009 har mycket förändrats både tekniskt och möjligen även kulturellt och idag upplevs som något utdaterad och saknar viss relevans.

Evelina Liljequist (2020) skriver i sin artikel *Digitala förbindelser: Rum, riktning och queera förbindelser* hur HBTQ+ personers möjligheter att komma i kontakt med varandra har förändrats på grund digitaliseringen. Framförallt för dem som bor på landsbygden. Uppsatsen tar sin utgångspunkt i femton intervjuer där Liljequist undersöker användningen av sociala medier och digitala miljöer samt deras betydelse för informanternas queerorienteringar. I avhandlingen är frågor om när upplevelser görs och var de görs viktiga. Vi använder oss av Liljequist undersökning för att utveckla resonemangen kring sexuellt identitetsskapande och internet.

Boken *Sex and the internet* av Al Cooper (2002) beskriver hur internets unika egenskaper revolutionerat samtalet kring sex. I boken lyfts studier kring hur bland annat funktionsvarierade och hbtq+ personers sexliv och möjlighet till kunskap påverkats av internet. Al Cooper myntar i

boken the triple A-engine som kommer att användas i uppsatsen för att skapa grundläggande förståelse för varför internet används frekvent för kommunikation kring ämnet. Vi vill i den här uppsatsen delvis utveckla Coopers teorier genom att utreda internets diskurser.

Vi fann att den största andelen tidigare forskning rörande samtal om sex lyfter frågan ur ett vård- och hälsoperspektiv där vårdpersonalens upplevelser diskuteras. Studierna ställer då framförallt frågor om vilket ansvar vården har att kommunicera om sexuella komplikationer och vad som kan förhindra att den kommunikationen fungerar. I avhandlingen *Samtal om sexuell hälsa i en vårdkontext* (Jönsson, Panourov: 2015: 2ff) utreds hur diskurser och normer kring sex och sexualitet kan motverka ett fungerande samtal kring ämnet i vården, vilket till viss del berör begrepp som vi i vår uppsats kommer att undersöka. Det kan tänkas dras paralleller mellan hur kommunikation ansikte mot ansikte rörande frågorna i vården kan spegla normer som gäller samhället i stort och huruvida motsättningar som påträffas där liknar de som uppstår i klassrummet.

3.2 Tillvägagångssätt och etiska överväganden

Vi använde oss av ett så kallat snöbollsurval som innebär att en intervju ger uppslag till nästa och så vidare. Den första intervjupersonen var en tillfrågad från ekonomihögskolan som sedan rekommenderade en annan som skulle kunna ställa upp. Målet var att intervjua ett jämnt urval av killar och tjejer eftersom vi ville ha en jämn könsrepresentation. Sammanlagt så fick vi tillslut fyra intervju personer vilket vi ansåg var tillräckligt eftersom intervjuerna var omfattande. Då vi genomförde en kvalitativ undersökning behövde inte urvalet vara slumpmässigt utan vi använde oss istället av ett selektivt urval eftersom intervju personerna fick välja kandidat till nästa.

En intervjuundersökning kräver etiska överväganden. Steinar Kvale skriver i sin bok *Den kvalitativa forskningsintervjun* (Kvale 1997:23ff) att det finns tre riktlinjer att förhålla sig under intervjuerna: Informerat samtycke, konfidentialitet och konsekvenser. Alla intervju personer informerades om syftet med intervjun och vad det som de sedan delgav skulle användas till.

Intervjupersonerna är anonyma och den personliga information som finns med i uppsatsen är godkänt av personerna i fråga. De namnen som används i uppsatsen fick personerna själva välja.

3.3 Avgränsningar

För att genomföra studien har vi varit tvungna att göra avgränsningar. När vi först diskuterade tillvägagångssätt för att behandla ämnet hade vi problem att göra en rimlig avgränsning så att frågeställningen blev koncis. Sexualupplysningens kommunikativa medel och normer är ett brett ämne som det kan skrivas mycket om. Exempel på utgångspunkter vi hade i åtanke var: mottagarperspektivet; hur eleverna uppfattar lärarna och lektionerna, producentperspektivet; hur uppfattar lärarna och sexualupplysare ansvaret och innehållsperspektivet; vad som skiljer sig i materialet på internet och materialet i skolan. Gunnar Augustsson skriver i sin bok *Akademisk skribent* (2007:47ff) om vikten av att fundera över inramningen och sammanhanget för forskningsproblemet i syfte att kunna precisera vad det är för ny eller utvecklad kunskap som den akademiska texten kommer att tillföra forskningsområdet. Vi försökte i vår idéfas att placera forskningsfrågan i stora och små sammanhang för att fundera över möjliga infallsvinklar. Vi valde tillslut med detta i åtanke att rikta fokus på hur sammanhanget och interaktionsformen påverkade sexualupplysningen, då det saknades nutida relevant forskning som berör det.

Vi har vidare valt att avgränsa det ytterligare genom att rikta fokus på hur digitaliseringen påverkar sexualupplysning. Vi valde detta som utgångspunkt eftersom internet varit en stor förändringskraft i ungas vardag. Det är även ett ämne som kan vara viktigt att undersöka i en samtid där samhället blir allt mer digitaliserat. Inte minst för unga blir den digitala dimensionen högst påtaglig både i och utanför skolan. Det är även intressant att se hur digitaliseringen har utvecklat och potentiellt påverkat möjligheten att förmedla viktig information till ungdomar som ett komplement till det som är tillgängligt i skolan.

En teori som hade varit intressant att analysera i koppling till problemformulering är genus. Exempelvis hade genus kunnat ha en inverkan på hur kommunikationen under sexualundervisningen ser ut och på vilket sätt en individ använder sig av internet för att söka

information kring ämnet. Vi valde dock att inte använda oss av genus som teoretiskt perspektiv eftersom det hade blivit ett för omfattande arbete och drivit studien för långt bort från den ursprungliga problemformuleringen.

4. Teori

Vi har valt att utgå ifrån de diskurser som lyfts av intervjupersonerna för att få förståelse för hur samtalet kring sex och sexualitet förs i svenska klassrum och på internet. Diskurser bygger på socialkonstruktionistiska idéer. Med det menas den teoretiska utgångspunkten att verkligheten som vi känner den är socialt konstruerad och att den egentliga världen inte går att tillgå då vi genom våra språkliga symboler aldrig kommer närmare verkligheten än en tolkning av den. Begreppet *diskurs* kan således förklaras som ett fastlagt sätt att tala om, förstå, återge och förhålla sig till vår omgivning (Jørgensen & Phillips, 2000:7). Alla medverkar till att skapa och upprätthålla diskurser genom vardagliga sociala praktiker (Jørgensen & Philips 2000: 25ff). Diskurs innebär att ett ramverk skapas för vad vi kan tala om, hur vi talar, vem som kan tala, vem vi kan tala till samt vad som tillskrivs betydelse. Med andra ord det som anses vara valid och ha mening (Ekström & Johansson 2019: 234ff). Diskurserna har följaktligen en normskapande effekt. De styr vad som kommuniceras eller inte kommuniceras inom vissa specifika sammanhang, vilket vi anser vara relevant att utreda i förhållande till vår problemformulering. Diskurserna används i uppsatsen för att förstå varför samtalet om sexualitet ser annorlunda ut i klassrummet i jämförelse med internet. Vi vill undersöka om de rådande diskurserna som omger klassrummet kontra internet påverkar förutsättningarna för hur kommunikationen och informationen uppfattas i de olika kontexterna.

Studien kommer även att utreda begreppen *digitalisering* och Al Coopers teori om *Triple A-engine* för att få en ökad förståelse för hur sexualupplysningen fungerar digitalt. Ändamålet är att undersöka plattformens och interaktionsformens påverkan på hur samtalen kring sex och sexualitet ser ut. Vi vill undersöka hur den digitala dimensionen av vårt vardagsliv gjort det möjligt för tabubelagda ämnen att få utrymme för diskussion.

Enligt Al Cooper (Cooper 2002:39ff) innebar explosionen av elektronisk teknik och den snabba expansionen av internet en sexuell revolution. Cooper nämner tre orsaker till utvecklingen vilket han kallar för “the triple A-engine” – anonymity (anonymitet), accessibility (tillgänglighet) and affordability (ekonomiskt).

1. *Anonymitet*: Upplevelsen av att ens identitet döljs online har en effekt på användarens känsla av uttrycksfrihet. Cooper menar att detta leder till att människor är mer benägna att experimentera och agera självutlämnande på nätet. Anonymiteten, eller upplevelsen av den, bidrar till att användare i större utsträckning samtalar öppet om sina sexrelaterade frågor och bekymmer. Till exempel kan de som tvekar att köpa produkter eller hjälpmedel ansikte mot ansikte vara bekvämare att göra det när de skyddas av anonymiteten online.
2. *Tillgänglighet*: Internet är idag tillgängligt för över hälften av jordens befolkning (“Över hälften av jordens befolkning är online”, *NyTeknik*, 2018-12-10). För en stor andel är internet dessutom en självklar dimension av tillvaron. Genom den bärbara tekniken som mobiler och datorer kan den med åtkomst idag vara uppkopplad dygnet runt alla dagar i veckan om användaren så önskar. Tillgänglighet menar Al Cooper har bidragit till att sex har blivit ett av de mest sökta ämnen på internet och till dess utbredda användning för sexuella sysselsättningar.
3. *Ekonomiskt*: Det till synes oändliga antalet webbplatser och produkter innebär att utbudet är rikligt i kombination med att den ständiga expansionen skapar stark konkurrenskraft, vilket i sin tur leder till lägre priser för konsumenterna. Dessutom bidrar de sjunkande kostnaderna för serverutrymme och ökade intäkter från banner- och länkannonsering till att hålla användaravgifterna låga. Många gånger kan informationen vara tillgänglig gratis.

För att kunna få en förståelse för Coopers teorier ska begreppet *digitalisering* utredas. Digitalisering åsyftar den samhälleliga förändring och omstrukturering som görs till följd av den digitala kommunikationen och den mediala infrastrukturen. Följden av det medierade samhället är alltså nya typer av digitala kommunikationssätt och processer där vissa typer av interaktioner

ersätter eller kompletterar varandra. Viktigt att bära med sig när digitalisering och internet diskuteras är att teknologifokus emellertid inte innebär teknisk determinism. Men det kan otvivelaktligen konstateras att nya teknologiska möjligheter används i allt större utsträckning både av den enskilda individen och delar av samhället om de passar dessa enheters funktionssätt. Inte minst har internet kommit att påverka karaktären av det offentliga samtalet kring sex (Cooper 2002:39ff). Digitalisering kan argumenteras för ha skapat en parallell dimension med unika diskurser.

5. Kritisk reflektion

Något att ha i åtanke är att arbetet riskerar att genomsyras av våra egna tolkningar, förutfattade meningar och erfarenheter kring sexualupplysning. I intervjufrågorna utgick vi i de inledande diskussionerna från vad vi antog kunde relatera till intervjupersonernas verklighet. Det finns en möjlighet att gamla erfarenheter kan tolkas in i intervju svaren och kanske uppfattas på ett sätt som det inte hade gjort annars.

Vi har under arbetets gång funderat över många potentiella infallsvinklar och ideér för arbetet och hade svårt att komma fram till *en* definitiv frågeställning. Att uppsatsen nu behandlar en bred frågeställning har påverkat omfattningen av arbetet och stundvis gjort det svårt att avgöra vad som skulle få utrymme. Men vi valde tidigt under arbetets gång att intervjuerna skulle få bli ledande för vad som avhandlas i uppsatsen och på så sätt minskat omfattningen.

En månad in i skrivandet var vi tvungna att ändra på syftet och byta frågeställning. Detta berodde på att vi ursprungligen hade tänkt intervjua lärare och deras uppfattning om sexualkunskapen och informationskommunikationen i skolan med fokus på hur de använder sig av digitalisering i undervisningen. Då lärarna som till en början erbjöd sig ställa upp inte hade möjlighet att avsätta tid för intervjuer fick vi tänka om. Detta gjorde att vi fick kortare tid på oss att undersöka det nuvarande syftet och frågeställningen, vilket kan ha haft påverkan på resultatet.

Al Coopers bok *Sex and the internet* kom ut 1998 vilket kan ses som utdaterat, men informationen i boken är fortfarande relevant och verklighet enligt även 20 år efter den

publicerades. Vi använder boken som en mall för teori, vi använder inte forskningen som han kom fram till för 22 år sedan som kan anses som nu utdaterad.

6. Resultat

6.1 Upplevelse av digital sexualupplysning

6.1.1 Internet skvallrar inte

I boken *Populärkultur* skriver Simon Lindgren (Lindgren 2009:127) att det finns många olika sätt att förhålla sig till begreppet diskurs. Intervjupersonernas upplevelse av diskurser kommer att genomsyra arbetet för att få en djupare förståelse om ungdomars upplevelse och konstruering av normer som därefter påverkar deras upplevelse av sexualupplysning digitalt likväl klassrummet. Följande diskussion tar således även avstamp och återknyter till Coopers Triple A-engine för att bilda en grundläggande förståelse kring varför internets egenskaper skapar diskurser som uppmuntrar till digitala samtal kring sex samt vilka konsekvenser detta kan tänkas få för samhället.

Cooper anser att internets egenskaper varit avgörande faktorer för att samtal kring sex idag får en större plats i samhället. Framförallt i det allmänna digitala samtalet. Han poängterar att även om sexualitet är en vital del av majoritetens vardagsliv förs inte samtal kring ämnet särskilt öppet i andra sammanhang då sexualiteten upplevs som något stigmatiserat och skamfyllt. Att sex och sexualitet genom internet fått en plattform för diskussion har inte minst fått betydelse för ämnets möjligheter till kunskapsspridning. Idag finns det många webbplatser som utbildar människor i sexuella frågor såsom sexuell dysfunktion, säkrare sexpraxis, reproduktion och sexuellt överförbara sjukdomar. Tidigare har avsaknaden av tillgång till information bidragit till en utbredd rädsla och ångest som många associerar med sex. Cooper menar därmed att Internet har fyllt ett informationsglapp med sidor som tillhandahåller sexualundervisning i form av frågespalter, rådgivningsinlägg och diskussionsgrupper (Cooper 2002: 44ff).

[Markus]

Ja dels så är det ju väldigt anonymt sen finns det ju all information där som man kan tänka sig vilja komma åt. Sen är det väldigt enkelt. Ja men grejer man är orolig för eller undrar över. Det krävs ju ganska mycket mer kraft och mod att våga fråga någon plus att det kan vara svårt att veta vem man ska fråga. Men att bara använda internet då kan vem som helst göra, skadan med det är väl precis som jag sa att det finns väldigt mycket felaktig information så att man måste vara källkritisk. Alternativt, vad vet jag, att skolan kommer ut med tips på vilka hemsidor som har tillförlitlig information. För jag tror att något sådant kan behövas. Men ja jag tror att det används mycket för att det är anonymt och alltså det är snabbt. Man får direkt svar på vad man vill veta.

I intervjun med Markus lyfts delar av Coopers teori om internets egenskapers inverkan på det digitala samtalet om sex. Markus framhäver framförallt den upplevda anonymiteten och tillgängligheten som en avgörande anledning till varför han använder internet för sexualupplysning. Han upplever en simplicitet och självklarhet i internets funktioner. Markus menar därmed att det blir lätt att komma åt informationen han är ute efter. Markus belyser att internet är effektivt för att söka information kring saker relaterade till sex som han oroar sig över. Han menar att det kan vara svårt att veta vem som är bäst lämpad att vända sig till och att det då är lättare att vända sig till internet där han får tillgång till många olika infallsvinklar. I kontrast till internets upplevda enkelhet menar han att det krävs ”kraft och mod” att fråga någon i verkligheten eftersom han då känner sig blottad och utsatt. Det kan det möjligtvis vara så att det upplevda avståndet till verkligheten som internet erbjuder bidrar till en känsla av trygghet.

Markus anser i retrospekt att sexualundervisningen i skolan var viktig eftersom den i hans mening öppnar upp till samtal. Men trots det så använder sig Markus fortfarande nästan uteslutande av internet för att få svar på sina frågor när det kommer till sex med anledning av känslor som skam. Om sexualundervisningen verkligen hade en påverkan på Markus upplevelse av tabu går därför att ifrågasätta.

[Åke]

Alltså umo e ju, jag använde mig jättemycket av umo när jag var yngre, framförallt när det kommer till liksom så här det med sexuella läggningar och den biten. Där använde jag mig mycket av umo och det och sökte. Man fick ju mycket svar. Så umo är någonting jag personligen har använt mycket. Och sen finns det många youtubers som är homo som delar

med sig så, youtubers lyssnar på personer. Det blev ju personer som är äldre som har gått igenom det jag går igenom och kan dela med sig av sina erfarenheter. Så mycket youtube och mycket umo.

Åke berättar hur han framförallt använder internet för att få information om sin sexuella läggning då han funnit svar på sina frågor och funderingar på hemsidor som UMO och Youtube. Som homosexuell kunde han inte få tillräckligt mycket information i skolan tyckte han eftersom undervisningen var genomgående heteronormativ och klassrummet som ett generellt heteronormativt kodat rum. För Åke har internet varit en plattform att få reda på mer om sig själv och sin sexuella identitet. Evelina Liliequist (2020:86) belyser dock i sin avhandling att internet också är ett rum som fortfarande är genomgående heteronormativ. Även på sidor eller grupper på sociala medier som explicit riktar sig till HBTQ+. Åke är till skillnad från andra intervjupersoner i hans mening inte motiverad av skam eller tabu när han premierar internet som källa för sexualupplysning. Åke beskriver sig som öppen och ser inte tabubeläggningen som något problem för honom personligen. Han säger att hans anledningen till att förlita sig mer på internet grundar sig i att det inte finns några i hans omgivning han kan relatera till på grund av att han är homosexuell.

[Florence]

[...] Och det ingenting som..det är ingen som ser att man söker på internet. Att känner jag att jag har en jättekonstig fråga så söker jag på privat surfningsläge på mobilen så är det ingen annan som ser det. Skulle man vända sig till UMO eller vänner eller liknande så skulle det bli oundvikligt att inte bli dömd även om det inte ligger i deras grej att göra det. Eller så upplever man det som att dem skulle döma en. På nätet får du ju svar direkt. Och du är helt anonym.

Digitalisering och internets egenskaper kan alltså hjälpa ungdomar med deras sexuella identitetsskapande. Internet ses som en möjlighet för att kunna uttrycka sig mer öppet tack vare den upplevda anonymiteten. Genom Florence intervju svar kan man argumentera för att The Triple-A-Engine skapar förutsättningar för individer att utforska sin sexuella identitet i en miljö som uppfattas som trygg och skyddad något som till exempel miljön i skolan inte kan erbjuda. Den sexuella identiteten som utforskas online kan vara ett första steg för att känna sig bekväm med att uttrycka den offline (McKenna & Bargh 1998:58ff). Unga känner att det finns fördelar

med internet som inte finns offline. De upplever att det finns ett ”säkert avstånd” från verkligheten där det kan kännas skrämmande att uttrycka sig själv (Andersson, Molin & Sorbring 2014: 122ff). I boken *Ungdomars Identitetsskapande - en inspirations och metodbok* berättar en flicka på 17 år om hur det känns lättare att uttrycka sig och därmed skapa sin identitet över internet, eftersom hon då slipper se reaktionen hos mottagaren (Andersson, Molin & Sorbring 2014:129). Florence lyfter detta i sin intervju och beskriver att hon känner sig begränsad av rädslan att bli utsatt för sociala sanktioner och därför vänder sig till internet. Liliequist (2020: 88f) belyser hur folk använder sig av andra identiteter och andra delar av ens identitet på internet, hon kallar det för selektiv självrepresentation. Det kan argumenteras för även kunna ha negativa konsekvenser för ungdomars självbild offline.

Även Florence benämner tillgänglighet och den upplevda anonymiteten som anledningar till varför hon använder internet. Att uppleva sig vara anonym kan tolkas vara otroligt viktigt för Florence eftersom hon genom att söka på privat surfläde på sin mobiltelefon vill försöka säkerställa att ingen kan få tillgång till vad hon sökt på. Hon är precis som Markus rädd för att bli dömd av sin omgivning. Det kan vara svårt att tolka varför de är rädda men vi upplever genom intervjusvaren att de känner sig utsatta och sårbara vilket kan argumenteras för grundar sig i tabubeläggningen av samtal kring sex och sexuell identitet. Florence rädslor kan likväl grunda sig i individuella upplevelser men konsekvensen av rädslan är precis som för Markus att hon bidrar till att konstruera diskursen skam som hämmar henne i sexualupplysningen.

[Åke]

Över internet får man mycket mer. Det är lättare att få den här personliga infon över internet eftersom att jag kan söka på precis vad jag vill utan att behöva fundera över någon annan. Typ om det är relevant för någon annan eller tar upp någons tid eller om jag gör någon obekväma eller så. Som jag sa innan, det som jag personligen kanske saknar i skolan det kunde jag få reda på när jag sökte själv när jag var på internet.

Åke lyfter att han inte vill råka göra personer obekväma genom att ställa frågor om sina funderingar. Den obekväma känslan kan komma från tabubeläggningen av sex och sexuella identiteter som skiljer sig från det heteronormativa. Han är rädd att bli utsatt och sårbar när han

frågar detta när han ser att den andra parten blir obekvämt. Att han inte påverkas av rädslan att göra någon annan obekvämt online kan vara på grund av avståndet mellan Åke och den personen han talar med, det känns inte lika verkligt när personen i fråga inte sitter bredvid honom.

[Annika]

Ja men det är väl klart att man kan ha tankar alltså typ såhär, jag har inte nått exempel just nu men med tankar kring kanske inte sexualupplysning men typ sex i allmänhet typ njutning och sånt men då är det väl mer typ inte flashback men lite såhär [forumsidor?] ja lite mer så att folk delar med sig och ”såhär gjorde jag” ”såhär tänker jag” lite mer såhär insändare. På internet stör man ju ingen genom att fråga en gång för mycket.

Åkes rädslor för att göra sin omgivning obekvämt kan relateras till Annikas upplevelser. Annika använder sig främst av internet för att besöka forum för att få ta del av andras upplevelser som liknar hennes i syfte att få svar på hur de gjorde för att lösa olika typer av problem. Annika känner att det passar henne bäst att få information från andras egna upplevelser, hon kan tänkas känna en form av gemenskap eftersom hon kan komma i kontakt med någon som har gått igenom samma upplevelser som hon har. Annika hade kunnat hitta någon i sin omgivning som kan ge svar på hennes frågor, men hon känner att det är lättare att hitta någon direkt på internet genom att söka på den frågan hon har. Hon upplever att internet till skillnad från samtal offline tillåter henne att ”fråga en gång för mycket”. Annika menar att det är svårt att hitta någon i sin omgivning som har svar på hennes frågor och att det är påfrestande att ta upp frågor och funderingar som hon har för att hon är rädd att störa någon. Både Annika och Åke menar att de offline känner sig begränsade av rädsla att vara någon annan till besvär och därför hellre vänder sig till internet. Genom Annika och Åkes intervju svar kan det antas att tabubeläggningen inte försvinner utan snarare transformeras och förflyttas till internet där frågor och funderingar kan döljas från omgivningen. Rädslan att bli dömd offline konstruerar följaktligen en ny diskurs av skam över internet som rotar sig i känslor av att behöva dölja saker relaterade till sex för ens omgivning.

6.1.2 Internet som plattform för sexualupplysning, absolut! ...eller?

Trots att internet av intervjupersonerna lyfts som en plattform med många möjligheter att diskutera och informera sig kring sex så är det inte alltid att det känns som en trygg plats att söka information på.

[Åke]

Ja, trygg... hmm delvis kan det väl kännas tryggt men det kan också kännas väldigt otryggt på något sätt liksom men det känns som att... [På vilket sätt?] Jag kan faktiskt inte riktigt sätta fingret på vad det är som jag kan tycka är otryggt men ibland känner man så, man bara känner känslan av att det känns inte bra liksom eh det asså så. Googlar man lite för öppet så kommer man komma alltså, man kan få väldigt mycket mer än vad man vill ha. Det finns liksom det finns ingen spärriktigt när man söker, allt kommer upp. Men sen som sagt det som någonstans känns bra är ju att jag kunde ju få, tack vare internet, så kunde jag ju få. [...] Stöttningsnåstans som jag behövde för det fanns community över internet som jag kunde hitta och lära mig från. Som inte fanns i mitt verkliga liv just då. Det var liksom folk från andra delar av världen men så hade vi ändå en hel del gemensamt. [lättar det att kunna snacka med någon som du inte behövde träffa varje dag?] jo men absolut det är liksom man har inte den där personliga fysiska kontakten liksom. Så om någonting händer så kan jag bara sluta skriva och det är det. Alltså om jag vill backa så backar jag bara alltså jag vet inte hur personen ser ut, personen eller vem det nu än är vet inte hur jag ser ut och det är lätt att liksom gå ifrån varandra. Men i verkligheten pratade jag inte lika mycket med någon om sånt som jag tog upp på nätet. [Varför?] Jag skämdes kanske lite. Och sen var det faktiskt lättare att ta upp allt det på engelska.

Åke belyser att internet för honom är tveeggat och i vissa situationer kan kännas osäkert. Framförallt grundar sig otryggheten i att han kan få ta del av information som han egentligen inte var ute efter. Han menar även att han ibland hamnar i chattforum där andra deltagare ställer frågor som får honom att känna sig obekvämt. Till exempel tycker han att det är riskabelt att googla begrepp som ” analsex ” eftersom det kan leda till att han kommer in på explicita hemsidor han inte var ute efter. Möjligheten att kunna få reda på vad som helst genom internet är därmed något som Åke upplever som riskabelt då han kan råka sätta sig själv i obehagliga situationer.

Åke upplever att det finns lika mycket känslor av frihet som osäkerhet i att inte veta vem det är han pratar med. För trots att han stundvis känner sig otrygg är han tacksam över att internet ger honom en chans att hamna i olika ” communities ” och chattforum där han kan tala

med personer med samma eller liknande upplevelser och funderingar som andra kanske redan har gått igenom. I boken ”Att förstå ungdomars identitetsskapande” belyser Andersson, Molin och Sorbring (2014) att den rådande anonymiteten på internet bidrar till att unga vågar vara mer ohämmade än vad de vågar vara offline. Ungdomar kan även uttrycka sig själva på ett sätt som inte alls stämmer överens med deras riktiga jag. Detta ger dem en chans att kunna ställa frågor som de inte hade vågat annars. Anderson et al. belyser att det är lättare att ställa frågor utan att behöva se den andra personens reaktion. Detta går att anknyta till Åkes relation till internet. Han vågar ställa frågor till främlingar som han känner sig rädd att fråga omgivningen. Internet ger honom en chans att hitta de personer som kan ge honom svar på de frågor hans omgivning kanske inte kan svara på (Andersson, Molin & Sorbring 2014: 129). Inte minst eftersom internet även ger en möjlighet att kunna hitta information om sexrelaterade frågor internationellt. Globaliseringen har öppnat upp en möjlighet för unga att samtala kring ämnet med människor från andra kulturer, med skilda kontexter och perspektiv. Med detta kan vi även se att den upplevda anonymiteten av att prata med en främling från ett annat land på ett annat språk än sitt modersmål kan bidra till att unga är mer benägna att uttrycka sig kring ämnet på internet än vad de är att föra liknande samtal med dem i sin direkta omgivning. (Andersson, Molin & Sorbring 2014: 132).

6.2 De tabubelagda samtalen – är det någon som har några frågor?

För att få en bättre förståelse för hur diskursen kring sex och sexualitet ser ut i klassrummet och varför internet för våra intervjupersoner premieras som plattform för samtal kring ämnet ska vi utreda begreppet *tabu*. Tabu kan beskrivas som en beteendemässig eller verbal handling som samhällseliga normer förbjuder och inte bör diskuteras offentligt. Med andra ord sätts det upp kontextbaserade eller samhällseliga ramverk för vad som är förbjudet att göra eller säga. Normstrukturerna som berör tabu grundar sig i vad som anses vara anständigt och moraliskt rätt vilket i sin tur i många fall har förankringar i den tidigare utpräglade hierarkiska socio-religiösa samhällsordningen. Idag används termen oftast i anslutning till det som upplevs som förbjudna

fenomenen i vårt vardagliga liv som till exempel sexualiteten (*Nationalencyklopedin*, tabu, hämtad 2020-05-21).

[Markus]

De andra eleverna inklusive mig själv var väl ganska omogna då så det var väl ganska svårt att ta det seriöst. Man satt väl mest och fnittrade [...] Men det var ju helt annorlunda när vi va på UMO. Dels för att vi va äldre men dels för att man kom bort från klassrummet och ja i klassrummet kunde man ju känna sig ganska fri att prata och stöka och så. När man väl va där som på som ett arbetsplats så var det enklare att ta in information.

Under intervjuerna uppfattade vi att samtliga tillfrågade upplevde sexualupplysningen i klassrummet som mer eller mindre konstig och obekvä. Den obekväma stämningen kunde ta sig i uttryck genom exempelvis fniss, skämt eller tystnad. Intervjupersonerna berättar om oseriösa frågor, rädslor inför att säga fel saker och att lärare på grund av nervositet gav bristfällig information. Markus menade att det var svårt för honom och de andra eleverna i hans klass att ta sexualundervisningen på allvar när de befann sig i klassrummet. Men när de fick besöka UMO och kontexten ändrades var stämningen mer seriös.

[Annika]

Ja nej det var jättekonstigt, alltså jättejättekonstigt mm jag kommer ihåg att jag hade ju också pojkvän vid den tiden det var ju ännu märkligare att man då liksom skulle helt plötsligt börja prata om nånting som var kanske, var lite privat med hela klassen och med sin lärare det var också jättejätteskumt. Nä så det var ju jättemärkligt, såklart. Och det kändes ju inte fullt naturligt.

Annika upplevde också att det var svårt att prata om något tabubelagt i klassrummet och att sammanhanget inte kändes naturligt. Privata samtal bryter en klassrumsnorm menar hon och beskriver en känsla av utlämnande. Även här tas diskursen om skam upp. Det är pinsamt att tala om någonting som egentligen ska vara privat med hela klassen enligt Annika. Känslorna av skam kan tänkas påverka Annikas identitetsskapande och leda till att hon alltid kommer att känna sig blockerad kring samtal offline om sex och sexualitet i kontrast till när hon söker upp någonting på internet. Skammen och utlämnandet får Annika att söka upp saker på internet hellre än att ta

upp det i klassrummet. Tabubeläggningen kan således anses förkroppsligas i Annikas återhållsamhet under sexualundervisningen.

[Florence]

Jag kände ju mest att det ingen ide att jag försöker lära mig här. Jag får lära mig på egen hand. Den stämningen som var i klassrummet och den läraren vi hade som var så obekvämt det är helt meningslöst egentligen jag det här är bara jobbigt för alla. Och jag kommer aldrig kunna lära mig här. Jag kände bara att detta får man lära sig på egen hand. Vilket jag inte gjorde. Eller såhär jag gick inte hem och pluggade.

Florence beskriver hur hon upplevde sexualundervisningen som meningslös eftersom att miljön i klassrummet ledde till fel förutsättningar för att ta till sig av undervisningen. Istället kände hon att ansvaret att ta tag i sin sexualupplysning och få tillgång till den information hon behövde föll på henne. Tabun i klassrummet och känslan av skam blev för mycket för Florence till den grad att hon kände att de inte hade behövt ha sexualundervisning i skolan alls. Känslan av tabu kan tänkas ha förstärkts av att läraren och övriga elever tydligt uttryckte diskursen. På internet känner hon inte samma skam men hon är fortfarande väldigt varsam över att ingen ska få reda på vad hon söker på. Det kan följaktligen argumenteras för att skammen i viss mån följer med henne på internet.

[Åke]

Ja men alltså det är ju... alltså det blir ju lite så här nervöst liksom när man ska prata om såna saker med en vuxen alltså man vet ju inte riktigt hur ska jag uttrycka mig för att det ska låta så liksom det ska låta så fint som möjligt det är liksom inte när man är med vänner kanske man bara rakt ut bara "sex" "knulla" men när man pratar med en vuxen så kanske "samlag" eller "penetration". Så man kanske anpassar sina ord lite för att låta lite mer "städad". Och det är klart det kanske är lite, har med lite tabu. Eller alltså det är lite tabubelagt att när man pratar med en vuxen så väljer man ju sina ord lite mer noggrant.

Åkes upplevelser skiljer sig åt en aning från övriga intervjupersoner. Han menade att det var en lugn stämning i hans klass och att de flesta elever uppträdde moget. Han upplevde därför inte klimatet i klassrummet under sexualundervisningen som obekvämt eller ansträngd. Åke märkte dock att klassrummet inte var en miljö där eleverna kände att de kunde uttrycka sig fritt eftersom att ämnet uppfattades mer tabubelagt när det var i samtal med en vuxen. Detta visade

sig exempelvis när eleverna skulle ställa frågor till läraren och bytte ut sin vanliga begreppsapparat kring sex till ord som kändes mer lämpade i sammanhanget. Detta skiljer sig mot hans upplevelser på internet där diskurserna som påverkar samtalen kring sex kändes mer tillåtande.

[Markus]

Eller det mest tabubelagda va när det kom någon och pratade om mens. Egentligen allt som hade med motsatta könet och göra. Och det var ju i låg eller mellanstadiet var ju det ganska såhär alla killar reagerade som om det va nåt äckligt. Men jag tyckte nog aldrig själv att det va...det va mer att jag inte visste var det va riktigt. Men det var ju inte precis läge att visa att man var genuint nyfiken. Men att vi pratade om det i skolan...det tyckte jag va bra att de pratade om det att det är naturligt och att alla kvinnor har det och göra det mindre tabubelagt.

Markus lyfte hur tabu tog sig i uttryck i klassrummet genom att klasskompisar yttrade värderingar kring olika kroppsliga och sexuella företeelser. Exempelvis kunde hans klasskamrater reagera med avsmak när det var saker som berörde det motsatta könet. Detta kan antas bidra till en negativ inverkan på konstruktionen av diskursen om sex som samtal och manifesterar tabun som i sin tur påverkar Markus. Inställningen som hans klasskamrater hade till ämnet försvårade diskussionen och uppmuntrade inte till en dialog.

Sammanfattningsvis kan det ur intervjuerna tolkas att tabun kunde vara mer eller mindre påtagliga men samtliga upplevde att det påverkade hur samtalet fördes och motverkade en effektiv sexualupplysning.

6.3 Upplevelsen av diskurser som konstrueras i klassrummet

Följande avsnitt ämnar undersöka närmare hur diskursen i klassrummet påverkar kommunikationen under sexualundervisningen för att få ökad förståelse för hur intervjupersonerna upplevde sexualundervisningen. Ur intervjuerna lyftes två typer av maktrelationer som hade en inverkan på hur sexualundervisningen togs emot av personen i fråga.

Lärare kunde tolkas ha den uttalade makten i klassrummet och styr i stor utsträckning hur lektionerna kommer att se ut och har därmed stor inverkan på hur sexualundervisningen berörs. Men samtidigt poängterar alla intervjupersoner att eleverna har en stor påverkan och makt kring stämningen och vad som tas upp samt hur det tas upp. Även maktrelationer elever emellan kan alltså komma att påverka hur de enskilda individerna uppfattar undervisningen.

[Annika] Mmmja det skulle jag väl nog säga. Men kanske inte tabubelagt men typ att det var i fel kontext lite mer så typ.

[På vilket sätt?]

Ja kände inte att sånt hörde hemma där bara. Annars så var det så vårdade samtal.

[Vilka typer av samtal hörde hemma i klassrummet upplevde du?]

Det skulle ju va typ saker som relaterade till världen inte till mig som individ.

Annika tog under intervjun vid flertalet tillfällen upp hur hon ansåg att klassrummet kändes som en jobbig plats att diskutera sex eftersom att det upplevs vara i fel kontext. Hon menar att klassrummet för henne var tillägnat samtal med samhällrelaterade paralleller och inte ämnen som relaterade till henne som privatperson.

[Florence]

[...] Men jag tror verkligen att eftersom klassrummet är en plats där du ska lära dig och lyssna och du ska ja men lära dig. Kanske inte ta så mycket plats. Du är ju liksom automatisk i position elev till lärare. Och bara den relationen tror jag anspelar på ett maktsystem i klassrummet som är svårt att komma ifrån. Att gå ur klassrummet tror jag verkligen skulle dels sätta den här maktfördelningen i rubbning, alltså att den skulle förändras. Och jag tror inte så mycket man skulle känna sig som en elev utan som en, ja men en människa som kan fråga det den vill fråga. För när man sitter i klassrummet så känns det också som att man ska ha förkunskaper och ha läst på och kunna massa saker innan. Räcker man upp handen så ska man visa att man kan, det de snackar om. Och går man ur den miljön så tror jag det skulle bidra till fler ärliga frågor.

[Annika]

Alltså jag tror att så fort eh det kom på tal så blev allting bara jättesnittrigt. Eller allting blev bara så lite stelt. Det var liksom inte... jag tror att hade man sagt ”nu har vi sexualundervisning” och visat någonting som kanske inte var alls relaterat till ämnet så hade det också blivit snittrigt så jag tror att det var lite hela stämningen att alla blev lite stela och att alla satt liksom på nålar för att de ville inte säga någonting fel eller någonting som var dumt inom det ämnet. För det är ändå en viss

prestige att ha mycket kunskap inom det ämnet liksom. Så ehm jag tror liksom hela... hela stämningen förändrades så fort det kom på tal.

Både Florence och Annika beskriver klassrummet som en plats som uppmuntrar elever till att vara passiva och lyssna snarare än aktivt delta. Florence menar att den rådande maktstrukturen mellan lärare och elev gjorde att hon inte vågade säga något under sexualundervisningen trots att det var ett ämne som berörde henne som individ. Florence upplevde att hon kände en påtryckning att visa att hon redan var väl införstådd med kunskapen som delgavs. Annika delar den erfarenheten och menar att det fanns en prestige i klassrummet att ha mycket förkunskaper om sex, vilket gör det jobbigare för dem att kunna föra samtalet vidare.

Tabun i klassrummet menar Florence som elev innebär att inte ta för mycket plats eller ställa 'fel' frågor vilket hon anser påverkar sexualundervisningen negativt. Florence konstruerar denna tabu med hjälp av sina klasskamrater genom känslan av skam hon känner när hon talar öppet om sex i klassrummet. Med detta kan vi argumentera för att hon hjälper till att konstruera en diskurs av skam i klassrummet vilket hämmar hennes sexualupplysning. Hon menar också att en förflyttning från klassrummet till en annan kontext hade gjort upplevelsen av undervisningen annorlunda. Det hade underlättat att befinna sig i en annan kontext än skolan. Hon tror att pressen och den auktoritära maktpositionen som lärare har, vilket får elever att känna sig obekväma, hade rubbats.

[Åke]

I skolan skulle jag vilja säga att första fördelen är att den kanske tar bort lite den här spändheten och stelheten av att hålla på att diskutera i grupp för det blir ju automatiskt i grupp och man pratar med en vuxen och det är väl kanske oftast det som är det största vad ska man säga... nervositetspunkterna liksom och att även i skolan så kan det bli av lite med tabu stämpeln om det blir rätt gjort så här om man nu ska definiera rätt. Över internet får man mycket mer. Det är lättare att få den här personliga infon över internet eftersom att jag kan söka på precis vad jag vill utan att behöva fundera över någon annan. Typ om det är relevant för någon annan eller tar upp någons tid eller om jag gör någon obekväma eller så.

Åke delar inte Annikas och Florence uppfattning om att klassrummet kändes som en miljö där han förväntas vara passiv. Han ansåg att sexualundervisningen i efterhand luckrade upp

den underliggande nervositet som uppkom när han förväntades tala om sex i ett formellt sammanhang. Men även Åke uppfattade att det fanns ramverk kring vad som togs upp under sexualundervisningen.

I *Ungdomars identitetsskapande* tar författarna upp att det kan kännas lättare att ställa frågor när man inte kan se den andras reaktion (Andersson, Molin & Sorbring 2014: 129). Ur samtliga intervjuer går det att utläsa att intervjupersonerna anser att klassen reagerat starkt på samtalen under sexualundervisningen. Florence, Markus och Annika menar att det bidrog till att de inte vågade vara aktiva deltagare i samtalet medan Åke upplevde att det gjorde honom mer medveten om vad han sa. De sociala praktikerna som intervjupersonerna beskriver (Jørgensen & Philips 2000: 25ff) i klassrummet bidrar till klassrummets diskurser som kan argumenteras för premiera kunskap framför nyfikenhet. De upplevda maktrelationerna i klassrummet påverkade således huruvida sexualundervisningen upplevdes som effektiv för intervjupersonerna. Sammanfattningsvis kan vi se att för alla intervjupersoner, utom Åke som använde sig av internet på grund av brist av personer med samma problem i hans närhet, upplevde att den bristande effektiviteten av sexualundervisning i klassrummet ledde till att de vände sig till internet för att hitta sin egen sexualupplysning istället.

10. Diskussion

Uppsatsen utreder hur ungdomar upplever kommunikationen i två av dagens grundpelare för sexualupplysning – internet och sexualundervisningen i skolan. Vi har undersökt hur digitaliseringen påverkat möjligheten för diskussion och information kring ett tabubelagt ämne. Vi har utrett diskurser i klassrummet och på internet för att få en förståelse för hur kontexter och deras respektive normer påverkar kommunikationen och på vilket sätt de två plattformarna för diskurs och sammanhangen samverkar i ungas sexualupplysning.

Till att börja med ska vi analysera intervju svaren kring kontexten klassrummet. Diskurserna i klassrummet kan övergripande förstås som en reaktion på ämnets tabubeläggning och är konstruerade runt känslor av skam. Alla intervjupersoner var överens om att

maktrelationen eleverna emellan bidrar till hur diskurserna i klassrummet ser ut, vilket sedan påverkar ungdomarnas upplevelse av sexualupplysningen i den kontexten. De elever som hörs mest under sexualundervisningen genom att exempelvis ställa frågor, fnissa eller skämta bidrar till att upprätthålla eller förändra diskurserna i klassrummet. De sociala praktiker som grundar sig i tabubeläggningen skapar diskurser som sedan påverkar de sociala praktiker som i sin tur upprätthåller diskurserna i klassrummet. De sociala praktikerna i klassrummet bidrar till stämningen och jargongen vilket påverkar hur tabubelagda ämnen diskuteras och bemöts. Allt detta bidrar till hur ungdomarna har upplevt undervisningen och hur de har tagit emot informationen. Genom intervjupersonernas svar kan vi tolka att de upplever att det känns jobbigt att känna sig sedd och potentiellt dömd i klassrummet. Detta kan orsaka att vissa elever inte vågar ta plats för att få svar på sina funderingar.

Detta kan exempelvis ses i hur Åke upplevde sig ha en ledande roll i högstadiet och kunde därför påverka samtalet och bidra till att det inte kändes lika stelt eller tabubelagt men noterade samtidigt att det fanns andra elever i klassen som inte vågade göra sig hörda under lektionerna. De andra eleverna i Åkes klass kan således ha fått en helt annan upplevelse av lektionerna och fått en helt annan påverkan på deras sexuella identitetsskapande. Annika och Florence upplevde att de som i deras klasser tog ledande roller påverkade samtalet åt motsatt håll genom att skapa en stökig stämning som gjorde att de i ännu högre utsträckning förlitade sig på internet.

Lärares sociala praktiker påverkar hur framträdande tabun som omger ämnet blir under undervisningen. Florence menade att hennes lärare inte var bekväm vilket påverkade kvaliteten på undervisningen medan Åke istället tyckte att hans lärare berörde ämnet avslappnat och därmed inte tyckte att samtalet kändes lika tabubelagt. Åke kände därmed inte av rädslan och diskursen skam lika markant som Florence gjorde, detta har påverkat hur de hanterar sexualupplysning nu. Det går att dra slutsatsen att tabu och maktrelationen mellan elev och lärare bidrar till att skapa hämmande diskurser i klassrummet som begränsar samtalet kring sex och sexualitet.

Samtliga intervjupersoner beskrev dock att de på olika sätt upplevde att det fanns tydliga ramverk för vad som var tillåtna sociala handlingar under sexualundervisningen i klassrummet. För Florence och Annika tog detta sig i uttryck genom en upplevd 'kunskapsnorm' i klassrummet som bidrar till att det är svårt att uttrycka sig fritt och ställa frågor. Detta går att anknyta till varför unga vänder sig till internet istället. Även Åke belyser detta genom att påstå att han ändrar sin begreppsapparat när han är i klassrummet och ska ställa frågor till läraren för att inte verka okunnig eller vulgär.

Alla intervjupersonerna upplevde att internet var ett bekvämt och behändigt ställe att söka information kring sex och sexualitet eftersom diskurserna kändes tillåtande. Diskurserna på internet går att koppla till Coopers Triple A-engine som beskriver internets unika egenskaper som bidrar till att skapa förutsättningar för samtal kring tabu som offline-kontexter inte erbjuder. Framförallt lyfte intervjudeltagarna den upplevda anonymiteten som avgörande orsak till varför de hellre vände sig till internet än något annat gällande frågor kring sex. För intervjupersonerna bidrar den upplevda anonymiteten till ökat självförtroende och en frigörelse från verklighetens sociala normstrukturer. Intervjupersonerna belös även upplevelsen av att det finns ett säkert avstånd från verkligheten, och därför kan nånting som offline anses vara tabubelagt online kännas lättare att experimentera med. Det går således att argumentera för att internet därför upplevs som ett effektivt verktyg för intervjupersonernas sexuella identitetsskapande.

Markus lyfter hur han genom internet får tillgång till flertalet olika infallsvinklar utan att behöva fundera över vem han ska vända sig till med sina frågor. Även Florence nämnde mängden information och källor som gick att tillgå på internet som en viktig orsak vilket kan kopplas till Coopers begrepp tillgänglighet. Åke och Annika kände emellertid att baksidan med internets tillgänglighet var att de kunde få obehaglig eller explicit information som de inte var ute efter. Det går således att argumentera för att internet därför upplevs som ett effektivt verktyg för ungdomars sexuella identitetsskapande men att det finns en viss försiktighet inför internets ofiltrerade innehåll.

Internet erbjuder även chattforum där folk kan diskutera sina funderingar med främlingar från alla delar av världen vilket tolkas vara anledningar till varför Åke och Annika vänt sig till internet. Möjligheten att nå ut till människor med skilda upplevelser och perspektiv bidrar till en annan form av identitetsskapande som sexualkunskapen i skolan inte kan erbjuda. Sexualkunskapen i skolan blir alltid begränsad till de personer som finns just där och då i klassrummet. Åke menar även att föra samtalet kring sex på engelska kändes lättare än att föra dialogen offline på svenska. Det kan argumenteras för ha en koppling till att det ökar det upplevda avståndet till verkligheten och sitt riktiga jag vilket kan kopplas till känslor av mod och självsäkerhet.

Genom intervjupersonernas upplevelser kan det antas att diskurserna på internet uppfattas som tillåtande då interaktionen inte ställer några direkta kommunikativa krav på någon annan eftersom alla involverade i samtalet när som kan välja att stänga av. Annika och Åke menar att de offline känner sig begränsade av rädsla att vara någon annan till besvär eller göra någon obekvämt men online inte reflekterar över andra i samma utsträckning. Dessutom går det att utläsa att intervjupersonerna på internet inte är lika rädda för att utsättas för sociala sanktioner vilket kan kopplas till det upplevda avståndet till verkligheten. Det kan följaktligen argumenteras för att internets egenskaper skapar förutsättningar för att lyfta frågan om sex i det digitala samtalet. Internet blir därmed en miljö som uppmuntrar samtal som i övriga kontexter kan kännas utlämnande och premieras därför som kontext att tillgå sexualupplysning. Samtidigt som internet kan ses som en möjlighet så kan det potentiellt även ha en negativ inverkan på samtalet i samhället offline. Om individer inte vågar utmana tabun och istället vänder sig till internet kan följden bli att ämnet blir ännu mer tabubelagt och samtalet förblir bristfälligt och informationen otillräcklig. Tabun kring ämnet försvinner följaktligen inte bara för att internet fungerar som ett värdefullt komplement till den bristfälliga dialogen kring ämnet offline. Istället transformeras och potentiellt även manifesteras skammen och tabun när unga istället söker kring ämnet dolt från omgivningen på internet.

11. Källförteckning

Arnstberg, Karl-Olov (2007). *Svenska tabun*. Stockholm: Carlsson

Augustsson, Gunnar (2012). *Akademisk skribent: om att utveckla sitt vetenskapliga skrivande*. 2., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Ehn, Billy & Löfgren, Orvar (2012). *Kulturanalytiska verktyg*. 1. uppl. Malmö: Gleerup

Ekström, Mats & Johansson, Bengt (red.) (2019). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur.

Hallberg, Oskar (2012). *Bilder i sexualundervisningen*, Kandidatuppsats, Konstfack i Stockholm.

Jönsson, Marcus & Panourov, Cyril August (2015). *Samtal om sexuell hälsa i en vårdkontext*, Kandidatuppsats, Estra sköndal högskola.

Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Lindgren, Simon (2009). *Populärkultur: teorier, metoder och analyser*. 2., [rev.] uppl. Stockholm: Liber

Liliequist, Evelina (2020) *Digitala förbindelser: Rum, riktning och queera förbindelser*, Umeå University, Faculty of Arts, Department of culture and media studies.

Liljequist, Jessica & Lindbäck, Lina (2009) *Let's talk about sex: En studie om unga tjejer, Internet och kommunikation om sex*. Mittuniversitetet, Sundsvall. Fakulteten för naturvetenskap, teknik och medier, Institutionen för informationsteknologi och medier.

McKenna, K. Y. A., & Bargh, J. A. (1998). *Coming out in the age of the Internet: Identity "demarginalization" through virtual group participation*. *Journal of Personality and Social Psychology*.

Nationalencyklopedin, tabu. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/tabu> (hämtad 2020-05-29)

Sex and the Internet: a guidebook for clinicians. (2002). New York: Brunner-Routledge

Patton Quinn, Michael (1990). *Qualitative evaluation and research methods* (andra upplagan.). Sage Publications, Inc.

Winther Jørgensen, Marianne, Phillips Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Sorbring, Emma, Andersson, Åsa & Molin, Martin (red.) (2014). *Att förstå ungdomars identitetsskapande: en inspirations- och metodbok*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Skolverket. 1999. *Nationella kvalitetsgranskningar 1999 – skolverkets rapport nr 180*. Liber Distribution, Stockholm.

Bilaga 1 Intervju Annika

Hur länge sen var det du hade sexualkunskap?

Eh oj det var typ i, senast jag hade det var det nog i gymnasiet. Men första gången var det väl typ i fyran, femman kanske. Sen lite i högstadiet också

1. Hur många gånger hade du sexualkunskap?

Vi hade en del i biologin kommer jag ihåg i högstadiet, då var det under en längre period, men sen hade vi väl det typ en gång i gymnasiet, då i högstadiet sen i lågstadiet också. Eller mellanstadiet typ.

1. Vad var lättast/svårast med sexualkunskap?

Oooh. Alltså svårast att lära sig eller? Alltså det lättaste var ju det man hade lite förkunskaper om, kan jag tänka mig. Men sen var det också det här, jag tror det var olika svårighetsgrad vid olika tillfällen typ när man var yngre då var det väldigt svårt att få grepp om hur allting faktiskt fungerade. Men sen i högstadiet då var det svårt att typ, men vi skulle memorera alla könssjukdomar typ. Det var också såhär att det var ett svårt test men det var ju memorering liksom. Så det var lite olika kan jag tänka mig. På gymnasiet då var det ju också svårare, då var ju det att man kunde ju så mycket så det var inte svårt. Men sen, som sagt, det man hade förkunskaper om och det man typ hade hört om tidigare det var ju inte så svårt att ta in, utan det var ju mer det biologiska som var svårt. Medan det som var lite mer i vardagligt språk var lättare typ.

1. Hur kändes stämningen i klassrummet och med klassen under sexualkunskapsundervisningen?

Nej men det var ju när vi hade det, jag kommer ihåg när vi hade det bara tjejer då var det ju okej. Men så fort det var både killar och tjejer så var det ju så himla, då blev det ju så sexualiserat och det kändes typ att tjejer kunde ta det lite mer seriöst och kanske ja men gjorde det för att lära sig medan killar var mer men såhär ligga ligga och lite objektifiera typ bröst eller röv alltså lite det.

(De tog upp det som frågor.) Det var ju lite men genom alla år kunde jag tycka, kanske inte lika mycket i gymnasiet och inte lika mycket i grundskolan, eller i mellanstadiet men framförallt i högstadiet. Så stämningen var ju absolut märklig när man hade det med alltså i större grupp med allihopa. Men när man hade det liksom lite mer uppdelat så då var det ju lite stelt men det var ju fortfarande okej liksom. (det var inte så fnissigt?) Inte när vi bara var tjejer alltså det är ju klart att vissa var så men det är väl också lite för att det var så man hanterade det kan jag tänka mig. Jag kommer ihåg att när vi hade det bara tjejer i högstadiet då kändes det liksom seriöst men det var ju klart att det var lite såhär, det var ju inte helt naturligt typ. Men det var ju inte liksom, det var ju inte oseriöst i den graden skulle jag säga kanske.

1. Hur var det att prata om ett tabubelagt ämne med klassen?

Ja nej det var jättekonstigt, alltså jättejättekonstigt mm jag kommer ihåg att jag hade ju också pojkvän vid den tiden det var ju ännu märkligare att man då liksom skulle helt plötsligt börja prata om nånting som var kanske, var lite privat med hela klassen och med sin lärare det var också jättejätteskumt. Nä så det var ju jättemärkligt, såklart. Och det kändes ju inte fullt naturligt.

1. Märktes det av att det är ett ämne som anses vara tabubelagt

Mmmja det skulle jag väl nog säga. Men kanske inte tabubelagt men typ att det var i fel kontext lite mer så typ. [På vilket sätt?] Ja kände inte att sånt hörde hemma där bara. Annars så var det så vårdade samtal. [Vilka typer av samtal hörde hemma i klassrummet upplevde du?] Det skulle ju va typ saker som relaterade till världen inte till mig som individ.

1. Hur kändes det att prata med en lärare/vuxen om sexualkunskap?

Mm alltså det var ju, jag tror såhär: personligen så tror jag inte att jag hade tyckt att det hade varit jättekonstigt om det skulle vara så att jag skulle prata själv med en lärare men jag tror att eftersom det liksom späddes på lite när man var i den stora klassen. Då blev det ju konstigt om man kanske inte ville prata om personliga grejer inför sina klasskamrater, speciellt inte när det

liksom fanns dem som kanske inte hade lika respekt för det. Så i ett gruppsammanhang kändes det inte naturligt och det kändes ganska märkligt men jag tror att när vi då var mindre grupper eller då kanske till och med själv då kändes det ändå okej, men jag tror också att det beror på helt vem man är som person och hur säker man känner sig.

1. Hur såg era sexualkunskapslektioner ut?

Jag kommer ihåg att på lågstadiet (mellanstadiet) då var det mycket prat om men typ “har ni fått er mens” “har ni ont i bröstet” typ osv. För då var det bara tjejer. Sen på högstadiet var det lite mer sex och könssjukdomar. Så jag tror det var väldigt uppdelat efter ålder typ. Eller det stereotypiska åldern för när man typ börjar kanske prova osv. Och sen i gymnasiet då var det ju nästan bara könssjukdomar, medan i högstadiet kanske det var mer “hur ser en kvinnas underliv ut, hur ser det manliga ut” dessa sjukdomar kan man få där sätter det sig såhär funkar hela processen när en kvinna blir gravid, lite mer fakta typ. (var det som en klassisk undervisning med en lärare som höll föredrag?) ja det var det. (hade ni några andra medel?) jag kommer ihåg att vi hade typ en overhead, alltså genomskärning eller typ en powerpoint av något slag. Men jag kommer ihåg att det var typ det men sen var det ju typ att prova på att sätta på en kondom på en gurka eller någonting. Det var aldrig så att de tog fram en plastpenis utan det var väl typ en overhead. Inga fysiska objekt liksom och inga filmer.

1. Hur tror du att digitaliseringen kan påverka undervisningen av sexualkunskap?

Jag tror att det kan göra att man får en viss distans till det. Eftersom det blir inte det blir mer kanske... fast iförsig kanske. Det gör att det blir mer lättillgängligt så äh. Jag vet inte. Men det kan ju också vara så att man använder det för att det blir lite mer nedtonat än om man bara visar en bild på en powerpoint. Vet inte riktigt som sagt jag tror snarare att det kan vara bättre för det blir inte lika såhär: såhär ser det ut. utan man kan kanske göra lite mer med det. Och det men jag tror det kanske är lättare att ta in om man inte ser ja men en fysisk liksom ni vet en sån man skickar runt. Det är väl typ det men annars så.

1. Använde ni er av många digitala verktyg i undervisningen av sexualkunskap? Varför/ varför inte?

Alltså eh jo men typ internet kanske. Det var typ "gå in och kolla på umos hemsida" men det var ju inte med i undervisningen på det sättet. Och sen jag tror det var i lågstadiet så visade dem nån tråkig film eller såhär typ "lisa går till umo" eller nånting "lisa fick mens" det var väl något sånt men det var ju inte inte i utbildningen skulle jag säga på det sättet.

1. Vad är fördelen/nackdelen med digitala verktyg inom sexualundervisning tror du?

Alltså jag tror att det kan vara bra med jag tror nånstans det kan vara bra att visa vilka resurser det finns för det blir ju lättare då om man inte är bekväm att utforska på lektionerna utan man kan göra det själv. Och på så sätt få en bättre förståelse men jag tror också att det kan eh alla dessa den mängd information som finns jag tror det kan göra att det blir en ganska vriden bild av det hela typ. Ehm för att nånstans när vi var yngre så var det ju det man lärde sig i skolan det var väl lite typ det man sen gick efter ehm. Så jag tror att man får nog tillgång till väldigt mycket mer i yngre ålder på gott och ont såklart. Det är svårt. Ehm men som sagt tillgängligheten har ju både för och nackdelar liksom.

1. Hur reagerar eleverna på vissa ämnen inom sexualundervisning?

Alltså jag tror att så fort eh edt kom på tal så blev allting bara jättefnittrigt. Eller allting blev bara så lite stelt. Det var liksom inte... jag tror att hade man sagt "nu har vi sexualundervisning" och visat någonting som kanske inte var alls relaterat till ämnet så hade det också blivit fnittrigt så jag tror att det var lite hela stämningen att alla blev lite stela och att alla satt liksom på nålar för att de ville inte säga någonting fel eller någonting som var dumt inom det ämnet. För det är ändå en viss prestige att ha mycket kunskap inom det ämnet liksom. Så ehm jag tror liksom hela... hela stämningen förändrades så fort det kom på tal.

1. Fick ni en chans att ställa frågor? Hur såg det ut?

Mm vi hade alltid frågelådor men det gjorde också att folk ställde helt absurda frågor som inte hade med ämnet att göra. Så på gott och ont, sen fattar jag hela principen med det men det blev också såhär jag ska inte ta exempel men det blev ju väldigt vulgära frågor också som inte.. (ta exempel) ja eeh men typ såhär det var mycket sexuella frågor om läraren och sånt. (personliga frågor liksom?) ja också så här “hur är det att ha sex efter man har fött barn” det kanske inte är jätte relevant att fråga sin lärare om det ehm lite sånt sen är det ju klart att man kan kanske undra men det känns som om det finns den informationen på andra ställen än i skolan, tänker jag. (så det kanske inte var frågor det egentligen ville ha svar på?) nej exakt utan det var väl för att späda på den här stämningen liksom.

1. Hur har du kunnat använda dig av sexualkunskapen i senare dar?

Njåe det skulle jag inte säga. Alltså jag tror snarare att man lär sig mycket mer av att typ prata med kompisar och kanske att man fick någon inblick i det men det är ju inte så att liksom “ah lärde mig det i gymnasiet” inte riktigt så. Men som sagt det, hade man inte ens tagit upp det i skolan då hade det kanske inte kommit på tal nån gång så det är ju klart att det lägger ändå en grund för diskussion och vidare men tankar, till exempel att vilka könssjukdomar finns det faktiskt? För det kanske inte är någonting man aktivt går in och söker på. Eller typ i vilken utsträckning de är farliga osv typ lite så. Så jag tror att det... det har säkert lagt en viss grund men jag tror att jag har lärt mig mer av typ kompisar och egen.. Inte research men typ såhär att man har kollat själv typ. (har du sökt upp mycket på nätet?) nääeh ah mm jag tror typ att jag sökte upp sånt som jag har varit orolig över men som till exempel om jag känner att jag har fått nånting eller om jag känt nån oro att men till exempel om man glömmer ett p-piller: när är det mer eller mindre risk alltså lite mer sånt. För att se, antingen att söka upp symptom eller söka upp typ mer information. (så internet har varit för mer osäkerhet och oro?) mm exakt alltså mer kanske konkret information men kanske inte för att jag har varit nyfiken och vill lära mig mer det skulle jag nog inte säga.

1. Pratade ni om sexuell njutning m.m.? Var det mycket fokus på könssjukdomar?

Nej ingenting alls. Alltså verkligen inte utan det kändes som att det var superrr.. Alltså inet såhär. Jag tror att de tog upp typ att typ varför man har sex men då var det snarare åt det varför det manliga könet blir stimulerat som det blir det var kanske inte riktigt hur det kvinnliga könet blir stimulerat som det blir utan det var väl snarare “varför ser det ut som det gör? Det är för förökning”. Det var snarare det men ingenting liksom mer om hur man kan göra det själv eller hur nån annan kan göra det eller att man faktiskt kan göra det för man vill känna nån njutning liksom.

Ja det var det jättemycket. (gick ni till umo?) nej. Eller jag kommer inte ihåg alltså jag. Alltså inte på högstadiet. Jag kommer ihåg när jag gick till umo första gången då hade jag inte varit där och jag tror inte hela klassen gick dit så nej det tror jag inte.

1. Hur ser din användning av internet ut när det kommer till sexualupplysning?

Jag har använt mig av umos hemsida, mycket. Om det skulle liksom va jo men om det här med oron eller om man liksom vill ha bra information tänker jag som ändå känns tillförlitlig. Sen för typ upplysning om annat har man kanske använt sig av andra hemsidor då för det känns som att den umo är lite för neutral ibland kan jag tänka.

1. Har du fortfarande frågor om sexualupplysning? Hur får du svar på dem?

Jaae, ja men det är väl klart att man kan ha tankar alltså typ såhär, jag har inte nått exempel just nu men med tankar kring kanske inte sexualupplysning men typ sex i allmänhet typ njutning och sånt men då är det väl mer typ inte flashback men lite såhär [forumsidor?] ja lite mer så att folk delar med sig och “sådär gjorde jag” “sådär tänker jag” lite mer sådär insändare. På internet stör man ju ingen genom att fråga en gång för mycket. Men jag känner inte att jag söker så mycket information för att liksom ja men jo det är ju i lärande syfte iförsig men kanske inte mer för att jag vill liksom. Jag tänker, alltså det finns ju , jag kan tänka att det finns ju en skillnad i alltså att vara alltså att va upplyst alltså “sådär är det” än att man liksom kanske vill veta mer, eller fattar ni vad jag menar? Alltså det känns som umo är väldigt bra för att upplysning som ni sa men att dem kanske inte är så bra på “prova det här” eller “testa det här” “det här tyckte andra va..”

liksom lite mer den typen. För jag tror att det är så himla personligt. Så det kan väl ibland man undra isåfall. Men då går jag kanske inte till umö.

1. Har du fått hjälp med att skapa din sexuella identitet genom någon annan digitalisering?
T.ex. filmer och serier?

Jag tror jag har blivit påverkad men jag tror snarare att jag har skapat det av erfarenheter, skulle jag säga. Sen är det ju klart att det har spätt på för det finns ju så mycket men stereotyper i filmen. Men jag tror snarare att det är av egna erfarenheter skulle jag säga faktiskt.

1. Vad anser du vara den huvudsakliga fördelen med sexualkunskap i skolan respektive över internet?

Jo men fördelen i skolan är det väl det här att det blir inte så himla ja men alltså sexinriktat utan det är lite mer brett. Och jag tror nånstans man behöver ha den grunden för att sen känna att man har utrymme att på egen hand liksom utforska mer. men sen kan jag också tycka om man börjar i andra änden så tror jag det är svårt att få en hel bild av det för att jag tror att det kan om man inte vet nånting annat då tror jag att det blir väldigt selektivt vad man lär sig av internet. Ja och jag tror också att om man väl kommer in på men kända porrsidor eller nånting då blir det väldigt vinklat för det finns en viss alltså det finns det som är mest populärt det är väl inte det som är mest inkluderande och då tror jag man får en ganska snedvriden bild av det på så sätt.

1. Vad är det mest effektiva sättet att hitta sin sexuella identitet på när det kommer till sexualkunskap och digitalisering?

Nej men jag tror verkligen att man måste prova. Alltså verkligen. Och att det inte ska kännas ja men att man inte ska känna någon skuld i att man provar eller att man testar och testar med många olika för jag tror någonstans att man måste känna sig bekväm i sig själv. Och sen liksom bara kunna utforska vad man tycker om tror jag.

1. Är kommunikationen effektiv i skolan respektive digitalt?

Jag tror att i skolan så var det så himla det kändes så jäkla stelt i skolan så nånstans blev det väl så att man bara skyndade sig igenom det och det var kanske inte jättemycket men såhär “här hittar du vidare information” utan det var lite mer så här nu har vi gjort detta, lite mer bockat av. på så sätt kan jag tycka att internet är bättre för att då finns det ju inte det här att man sätter stopp nånstans, utan “här kan du läsa mer” och länkar till andra sidor och sånt, på gott och ont såklart. (upplevde du att lärarna tyckte att det var jobbigt?) vissa lärare tyckte jag. Jag tror också att det blev lite såhär att om dem inte känner att det finns något intresse i klassen då är det ju också svårt att liksom ja men kämpa på liksom så jag tror att egentligen kanske de hade velat göra det bättre men att (det går inte).

1. Skulle stämningen bli mer ‘seriös’ om ni gick ur klassrummet och befann sig i ett annat sammanhang

(om ni hade befunnit er nån annanstans? Hade det underlättat?) det tror jag absolut och jag tror också att det hade underlättat om man kanske hade delat upp det lite alltså för att det fanns också en viss, liksom olika kulturer i olika gäng. Typ speciellt dem här killgängen det var ju väldigt mycket såhär a men typ mycket sex och stereotyper liksom porrsex och då blev det väl att dem spädde på alla i klassen. Jag tror att om man hade tagit dem och typ satt dem på ett ställe och faktiskt liksom ändå delat upp dem då kanske det hade blivit mer eller lättare för då hade de inte skolan som trygghet utan då var det faktiskt nu är vi här och nu får ni skärpa till er. Så det tror jag absolut att det hade en påverkan.

Bilaga 2 Intervju Markus

Tagning ett, ja men du Markus hur längesen var det du hade sexulundervisning

M: Hallå anonymitet!

Hur längesen var det du hade sexualkunskap?

M: Eh sist va nog i...tror det va i åttan, kan jag ha haft. Och då var det när vi fick komma till eh UMO.

Så du hade det i grundskolan då endast? En gång eller?

M: Nej jag hade det faktiskt i mellanstadiet också måste det ha varit. Jag va 11 kanske första gången. Jag vet inte riktigt vilken klass man går i då.

Typ sexan.. Femman sexan eller något sånt där

M: Ja femman sexan. Ah. Och då var det ju mer typ sexualundervisning i skolan. Det kom en lärare som va lärare inom sexualundervisning och hade en lektion med oss så det va det.

Vad var lättast/svårast med sexualkunskapen?

M: Vad menar du med lättast?

Vad tyckte du va enklast att ha det alltså under lektionen och vad va typ svårt. Det är väldigt konstigt formulerad fråga men alltså vad tyckte du var jobbigt med det och vad var ojobbigt.

M: ehm. Alltså jag tyckte ju inte att det var jobbigt då men såhär i efterhand var det väl kanske att man inte lärde sig så mycket eftersom att man va så flabbigt. I alla fall då i lågstadiet eller mellanstadiet. Sen så...

Men kunskapsmässigt var det något som var svårt att ta till sig liksom? Du behöver inte gå in i detalj

M: Nä mest skulle jag säga att det var lite såhär öppnande för man visste ju inte riktigt alls hur kroppen fungerade på tjejer då framför allt. Och sen så handlade det väl lite om sexuellt överförbara sjukdomar och så. Nej det va inget jag kom ihåg som va väldigt svårt.

Nej, Gott! Hur kändes stämningen i klassrummet och hur va de andra eleverna under undervisningen?

M: De andra eleverna inklusive mig själv var väl ganska omogna då så det var väl ganska svårt att ta det seriöst. Man satt väl mest och fnittrade. Framförallt då eftersom den här som kom då när jag gick i femman sexan var en klasskompis mamma. Så då var det ganska...rolig stämning för oss och jobbigt för honom. Men det var ju helt annorlunda när vi va på UMO. Dels för att vi va äldre men dels för att man kom bort från klassrummet och ja i klassrummet kunde man ju känna sig ganska fri att prata och stöka och så. När man väl va där som på som ett arbetsplats så var det enklare att ta in information.

Så det handlar lite om sammanhanget där också? Var undervisningen hölls och hur lätt det va att ta till sig innehållet, var det va liksom

M: På UMO kommer jag ihåg att vi blev som indelade i mindre grupper och fick gå in en och en om man ville ställa frågor och gav lite tips på vad man kunde undra och så. Och det gjorde att det va mycket enklare. För när man står med hela klassen så kanske man inte ville ställa alla frågor och så.

Hur kändes det att prata om ett tabubelagt ämne med klassen?

M: Alltså inte så jättesvårt ändå skulle jag säga. Fast det va ändå lite så när man va yngre det va ändå lite så att det va det man visste från oklara hemsidor på nätet. Ehh

Gav detta andra perspektiv då eller upplever du att det va saker du redan visste

M: Nej jag tyckte på nåt sätt gav ett annat perspektiv. Eller det mest tabubelagda va när det kom någon och pratade om mens. Egentligen allt som hade med motsatta könet och göra. Och det var ju i låg eller mellanstadiet var ju det ganska såhär alla killar reagerade som om det va nåt äckligt. Men jag tyckte nog aldrig själv att det va...det va mer att jag inte visste var det va riktigt. Och sen när de väl pratade om det...det tyckte jag va bra att de pratade om det att det är naturligt och att alla kvinnor har det och göra det mindre tabubelagt.

Och det gjorde de då i helklass? De delade alltså inte upp det i killar och tjejer?

M: Ja och det tyckte jag va väldigt bra. Jag tycker inte man ska dela upp

Det var aldrig killar för sig och tjejer för sig under er sexualundervisning?

M: Nej.

Inte på UMO heller?

M: Jo på umo var det ju så att man delades in...Då var det snarare att man kom in 1 och 1

Hur tror du att digitaliseringen kan påverka undervisningen av sexualkunskap. Om du tänker det här med att man skulle kunna visa filmer eller använda digitala verktyg på något sätt. Skulle det kunna påverka undervisningen.

M: Asså visa filmer och sånt, vi fick ju se filmer. Men men tänker ni mer om man har tillgång till internet redan som liten eller så?

Hur digitaliseringen skulle kunna påverka hur ni blev undervisade i sexualkunskap

M: framförallt tror jag att det kan skapas bättre filmer. För den vi såg va väldigt akward animerad konstig. Sen tror jag...jag tror definitivt att om det skulle finnas något program eller något där man kan klicka runt på vad vet jag människokroppar eller delar där nere eller olika information som man får under sexualkunskapen. Det tror jag att man kan lära sig mycket mer av eftersom annars är ju klassen samlad och det blir fnittrigt men då blir det mer att man sitter enskilt och ganska lätt att klicka in på det man inte vågar fråga om eller eh

Ja. Använder ni er av många digitala verktyg i undervisningen?

M: Nej alltså det va en såndär gammal du vet en sån där man lägger...jag vet inte vad det heter...

Ed: En såndär projektor?

M: Ja en projektor fast du vet där man lägger pappret som är genomskinligt på och så vinklar man.

Es: EN OVERHEAD!

M: Ja en overhead!! Och så var det ju den där bilden på vaginan och så va det små delar som hon pekar med pinnen på. Det va ju ingen högteknologiska medel

Vad tror du är fördelen slash nackdelen med digitala verktyg?

M: Nackdelar är väl som vi snackade om igår att mycket sprids via internet och mycket felaktig information och att man blir som porrskadad vilket jag tror många killar blir att man tror att det är så det funkar. Ehm nån mer nackdel...ja det skulle kunna vara en nackdel att det blir för digitaliserat så att man bara sitter vid datorn och inte vänder sig till ungdomsmottagningen.

Fick ni chans att ställa frågor och fungerade det i så fall? Va det att räcka upp handen eller va det liksom?

M: Ja i skolan var det bara att räcka upp handen och fråga.

Var det många som vågade det?

M: Nej det var det inte. En annan grej jag kom på va att vi fick faktiskt skriva lappar som alla fick lägga i en låda och sen tog läraren upp dem.

Vad var det för karaktär på dem frågorna? Var de seriösa frågor eller?

M: Nej det var det inte. Det var någon enstaka seriös men annars var det bara oseriösa frågor.

Har du haft någon nytta av sexualundervisningen eller har du behövt söka information från annat håll för att få den information du behöver?

M: Från UMO skulle jag säga att jag ändå fick nytta. Dels när man bara pratar om att man måste skydda sig och hur lätt överförbart det är. Och framförallt lite vad som kan hända om man...för det är ganska lätt att ignorera problem om man tror att man fått en könssjukdom och inte kollar upp det och vad som kan hända om man inte gör det i tid. Men jag vet inte hur mycket det har med sexualkunskap att göra men man fick veta hur och var man gör det. Och det hade du användning av efter. Men juste det här från skolan...och asså nää

Pratade ni något om sexuell njutning?

M: Ja det gjorde vi. Det va lite om att bara för att det är skönt för den ena parten så behöver det inte vara det för den andra och att man ska fråga vad som är okej och inte okej.

Lite jämställdhet och sådär?

M: Ja såå typ det

Hur ser din användning av internet ut när det kommer till sexualupplysning? Och även hur det såg ut när du va yngre. Om du använde dig av forumshemsidor eller liknande eller om det bara var porr.

M: Ah men porr tror jag aldrig...jag tror alltid jag fattade att det var fejk. Det tror jag aldrig jag lärde mig något om sex ifrån förutom någon position eller så. Nej jag kommer inte ihåg om jag sökte på något. Jag kommer ihåg att jag var inne på flashback när jag va yngre.

Yes sveriges bästa sida!

M: Jag vet att jag varit inne på UMO:s hemsida någon gång också när jag var orolig att jag fått en könssjukdom.

Så då var det snarare informationssök kopplat till oro än nyfikenhet?

M:Ja.

Vart har du lärt dig om sex? Varifrån har du fått din sexualupplysning?

M: Jag skulle nog ändå säga att det är från mina föräldrar då. Framförallt min mamma med även min pappa också. Eh. Och lite min syster. Och kompisar då.

Så ni hade den dialogen hemma då.

Paus

Om du har frågor idag var vänder du dig då?

M: Då vänder jag mig till internet utan tvekan.

Vilka sidor?

M: Jag vet inte om det är någon speciell utan jag brukar mest googla och sen så ska man ju va lite källkritisk så jag går inte in på vad som helst. Nej så då försöker hitta någon medicinska sida som känns legit. Men något som jag glömde säga tidigare är var man har lärt sig mycket är ju KP. Kropp och knopp. Det skulle ju kunna va nåt med ny teknik det skulle ju kunna finnas en hemsida där det kommer ut en ny layout varje vecka. För det tyckte jag va jättebra när man fick läsa andras frågor och så hade dom tagit fram relevant information kring sånt som de visste många barn va oroliga över.

Har du fått hjälp att skapa din sexuella identitet eller könsidentitet genom någon annan typ av digitalisering som filmer eller serier eller liknande?

M: Ehh, njaaa. Inte vad jag kan komma på. Pilstrip och lite så men det har väl varit mer experimenterande i verkligheten då.

Var är vi nu då...ja men känns internet som en trygg plats att hitta information på? Tror du det är därför många vänder sig till internet?

M: Ja dels så är det ju väldigt anonymt sen finns det ju all information där som man kan tänka sig vilja komma åt. Sen är det väldigt enkelt. Ja men grejer man är orolig för eller undrar över. Det krävs ju ganska mycket mer kraft och mod att våga fråga någon plus att det kan vara svårt att veta vem man ska fråga. Men att bara använda internet då kan vem som helst göra, skadan med det är väl precis som jag sa att det finns väldigt mycket felaktig information så att man måste vara källkritisk. Alternativt, vad vet jag, att skolan kommer ut med tips på vilka hemsidor som har tillförlitlig information. För jag tror att något sådant kan behövas. Men ja jag tror att det

används mycket för att det är anonymt och alltså det är snabbt. Man får direkt svar på vad man vill veta.

Vad tycker du är det mest effektiva sättet att hitta sin sexuella identitet på när det kommer till sexualkunskap i skolan och digitaliseringen.

M: Det mest effektiva sättet att hitta sin sexuella identitet när det kommer till skolan och?

Eh internet, utöver skolan. Så alltså det man söker upp själv

M: Jag tror det mest effektiva jag tror skolan kan göra och även upplysning via andra medier kan göra är att på nåt sätt kanske förklara om olika sexualiteter och att det är okej att ha olika sexualiteter så att man inte trycker undan något från tidig ålder. Så man inte tänker att det är fel eller det kanske känns annorlunda för alla andra inte verkar känna samma. Jag tror också det är viktigt att informerar om att det är viktigt att man utforskar vad man tycker om men att man inte heller ska va rädd för att säga nej om det är något man inte tycker om.

Det var det! Stort tack!

M: Fick man choklad?

Bilaga 3 Intervju Florence

Hur längesen var det du hade sexualkunskap?

F: Oh det var väl i åttan. Hur många år sen blir det då...kan det vara...hur gammal var man? I åttan var man fjorton, femton va?

Ja fjorton va. Fjorton tror jag. Du hade det aldrig på gymnasiet?

F: Nej.

Inte? Se där.

F: Inte en enda gång. Så det var sju års sen sist.

Vad tyckte du var lättast/svårast med sexualundervisningen? Du kan få tolka den frågan själv.

F: Det lättaste, alltså att förstå då, va ju hur ett barn blev till. För det var det det låg fokus på...ja så blir ett barn till. Det som var svårast att förstå var på nåt sätt hur sex kunde vara njutbart. För det pratades det aldrig om.

Okej så det var mycket medicinsk snack då?

F: Mm bara medicinskt. Vad man gör för att inte få barn om man inte vill ha barn. Hur ett barn blir till. Men det var absolut inget om varken den manliga njutningen eller den kvinnliga, kvinnliga ännu mindre. Och det var alltid heteronormativt. Kanske i förbifarten att det nämndes. Eller kanske att det inte uttryckligen var så men jag kom ihåg att en i klassen frågade men hur blir det om det är en kille och kille och tjej och tjej som har sex? Och då var det sådär ja men det fattar ni själva.

Okej så de ville inte röra vid det liksom?

F: Nej det var verkligen...jag minns det så starkt för jag blev så himla...ja bara okej.

Men kommer du ihåg om du upplevde att det var läraren som var obekvämt med ämnet och kände att det var tabubelagt liksom?

F: Mm verkligen. Läraren var enormt obekvämt. Jag hade en kvinna som pratade max i en halvtimme kanske sen visade hon en serie för oss som var gjord för eh särskola...säger man fortfarande särskola? Så det var alltså bara funktionsvarierade som skådespelare liksom?

Ja det är ju fint iförsig men...

F: Ja och de skulle då iscensätta olika problem som kunde uppstå vid sex. Och allting, eftersom det var gjort för särskola var det ju så överdrivet så vi tog det ju inte på allvar överhuvudtaget. Vi satt och skrattade. Att visa det för fjortonåringar är kanske inte det smartaste. Typ såhär de rörde vid ämnet att man kunde bli catfishsed.

#

F: Och så var det såhär att två människor hade träffats online och dem var jätetaggade och *de skulle ses på ett cafe*. Och så kommer tjejen då som är så taggad på att träffa *Jonas och han är så snygg*

#

F: Så kommer det då chubaka in genom dörren. #

#

F: För att visa att man inte ska lita på att...en vitklädd chubaka...och bara *det är jag som är Jonas* och hon bara *du ser inte alls ut som på bilden* och han bara *nej det var några år sedan*. Så att det, min sexualundervisning var verkligen ett skämt för det va såhär jag hade fyrtiofem minuter värdig sexualundervisning och det var när skolsyster kom. Och hon hade så jävla bra fyrtiofem...det vara bara fyrtiofem minuter men det var så jävla bra. För då handlade liksom om njutning och samtycke och sånt där. Men det som hände i slutet av de här fyrtiofem minuterna var att en kille räckte upp handen och frågade "hur många gånger kan man spräcka en tjej?"

Mm

F: Så att jag tror inte det var många som tog till sig det som sades men det var de enda fyrtiofem minuterna värdig sexualundervisning. Asså jag kan verkligen inte säga att jag hade någon sexualundervisning överhuvudtaget förutom den här jävla filmen då.

Ja men precis men då använde ni er av den här serien då som utgångspunkt?

F: Ja hundra procent. Ja den heter sexbyrå på UR.

Oh ja ska kolla upp den då #

F: Ehm hon var jätteobkväm. Och asså det va så, det blev nästan pinsamt att lyssna på det. Det var nästan så vi inte ville att hon skulle prata om det för det blev så pinsamt. Hon blev helt röd i ansiktet och sådär. Så hon pratade ingenting. Utan det var de här filmerna. Ibland så kunde hon gå fram och pausa filmerna för att bara förklara...inte för att undervisa utan det var de använde ibland ord som kuk och fitta och då gick hon fram och pausade filmen och bara *vi säger penis och vagina här*. Och sen satte hon på den igen och det va det.

Det var det. Tror du det kan ha att göra med att hon använde digitala verktyg för att hon inte själv pallade att snacka om det liksom?

F: Ja absolut. Hundra procent.

Amen spännande. Då ska vi se. Hur kändes stämningen i övrigt i klassrummet då? Alltså hur betedde sig klassen under sexualundervisningen om du minns tillbaka?

F: Jag tror tjejer...Vi hade också en klass som var väldigt grabbig och killarna och sådär. Killarna ställde sådana frågor som hur många gånger kan man spräcka en tjej och eh och blev väl typ

sådär hur många gånger kan jag komma och typ så det var mycket om du... någon gång när skolsystemen kom in och pratade om homosexuellt sex så tyckte de det var skitintressant när hon pratade om lesbiskt sex men killarna vill inte höra om homosexuella killar. Utan då blev det så *sluta sluta jag vill inte höra!* Och tjejerna tror jag ville väl allmänt lära sig. Men det var killarna som skrattade och höll på och bara ja *hur många gånger...vad händer om man knullar en tjej bakifrån? Kan en tjej bli gravid om man tar henne i röven?* Och sånt där. Och det var ju verkligen en fruktansvärd klass. Det var verkligen en sån stämning hela tiden att killarna höll på. Och sånt där.

Så det var oseriös stämning då?

F: Ja oseriös och förminskande.

Du har ju redan varit inne lite på det här men hur upplevde du det som individ att prata om ett tabubelagt ämne med klassen?

F: Jag kände ju mest att det ingen ide att jag försöker lära mig här. Jag får lära mig på egen hand. Den stämningen som var i klassrummet och den läraren vi hade som var så obekvämt det är helt meningslöst egentligen jag det här är bara jobbigt för alla. Och jag kommer aldrig kunna lära mig här. Jag kände bara att detta får man lära sig på egen hand. Vilket jag inte gjorde. Eller såhär jag gick inte hem och pluggade. Utan man bara ja...

Men ni fick aldrig gå till UMO?

F: Nej.

För det är många vi har intervjuat som har varit på UMO och menat att det var liksom en annan grej för då kommer man ur klassrummet för då kommer man liksom ur klassrummet och det sammanhanget liksom. Att det blev lite mer seriöst då.

F: Det enda jag var på var pinfo och det var innan jag skulle skaffa preventivmedel och det var ju jag själv så fick gå på sån pinfo. Men det var aldrig något med klassen.

Hur tror du att digitaliseringen kan påverka undervisningen i sexualkunskap?

F: Ja tror att det är väldigt många lärare som hellre tar det digitalt eftersom det finns mycket. Jag menar man kan ju hitta allt möjligt. Och jag tror verkligen det är en lättare väg för lärarna att

slippa prata om det själva men också kanske känna att såhär ska man lära ut för det är ju svårt att inte på något sätt inte göra sex subjektivt så en objektiv bild är ju lätt att få ja men från en film. Då är det ju inte läraren som pratar i sina upplevelser eller sina återberättelser utan då.

Man kan distansera sig ifrån det kanske?

F: Ja men exakt. Ja det tror jag.

Absolut! Skitbra!

F: Am I making good...blir det bra det här?

Ja men det är så bra alltihopa...då ska vi se... ni använde er av digitala verktyg...Vad tror du att nackdelarna kan vara? Alltså vi säger att man skulle lita mer på digitala verktyg vad skulle nackdelarna vara?

F: Alltså jag tror det förblir tabubelagt om man ser att en auktoritär människa, som är en lärare, har svårt att prata om det. Då blir det ju automatiskt att man *okej* eftersom man som elev litar på vad läraren säger så okej detta är nog något som man inte ska prata om. Det här ska man nog inte prata om så öppet för det här ska nog hållas lite så, distanserat. Sådär. Och jag tror verkligen att hade man istället haft en lärare som stod öppet och pratade om det självsäkert och tog emot frågor och var sådär öppen och visst tog kanske, jag vet inte, till med digitala verktyg i viss mån. Då hade det varit lättare att få en konversation. Men det är ju inte som att läraren visar mig film och jag vill räcka upp handen och fråga massa frågor och jag är den enda som pratar. Liksom.

Precis

F: Så att jag tror det är en enorm nackdel för det förblir lite tabubelagt liksom.

Alltså upplevde du att sexualkunskapen på något sätt bröt en klassrumsnorm? Alltså att det var något som inte hörde hemma i klassrummet.

F: Det var ju verkligen såhär...Jag minns det verkligen som att man i sexan bara såhär *omg när är det sexualundervisning?* och alla bara *det är i åttan, det är i åttan*. Och du vet man gick i sjuan och bara *är det sexualundervisning nu?* Och lärarna bara *nej det är senare, det är senare* så man gick ju verkligen och väntade på den här månaden. Vi hade fyra veckor sexualundervisning. Och man gick ju bara och väntade på den här tiden och bara va som *omg gud vad pinsamt*,

pratade med andra klasser och *åh har ni haft det nu? Hur va det? Hur va det?* Så det var ju verkligen någonting, alltså någonting stort som skulle hända. Och jag tror ju att det berör ju alla. Att lära sig om molekylärbiologi eller kemiska reaktioner, det är ju inte någonting som alla kommer använda. Så det var ju verkligen något som skiljde sig åt för det var något man kunde relatera till.

Och ni fick chans att ställa frågor? Hur såg det ut? Var det bara att räcka upp handen eller hade ni någon lapplåda?

F: Nej vi fick i slutet...alltså det var inga såhär frågestunder eller sånt där. Men vi hade en gång, i slutet av sexualundervisningen, så frågade vår lärare "är det någon som har några frågor?". Och det var ju helt omöjligt...alltså det var ju så många frågor men det var ju inte någon som faktiskt ställde dem. Vi kände ju inte att vi hade lärt oss någonting så vafan stå och fråga om då? Vi ville väl bara fråga vafan är grejen med hela allting? Men sen så hade vi två externa människor som hade kommit och pratat med oss och då var det uppdelat killar och tjejer och då var det en jävla massa liv. För då hade vi två timmar där de först pratade lite sådär..för jag tror deras syfte just var att förbättra sexualundervisningen och då frågade vi jävla massa grejer. Då blev det liv. Och vi fick kondomer och det var massa sånt.

Hur var karaktären på de frågorna? Var det seriösa frågor?

F: I klassrummet var det verkligen oseriösa frågor. Då var det så kan bögar bli gravida? Och så kan hon bli gravid om man tar henne i röven? Har man förlorat oskulden om man tar den i röven? Och det var alltid så grovt språk. Ja minns att det inte var en enda tjej som frågade något under undervisningen.

Ni måste ju ha upplevt det som avskräckande eller?

F: Ja men fyfan. När han frågade där hos skolsyster om man kan spräcka henne... ja du vet det var så konstigt alltihop. Men skolsyster reagerade verkligen bra på frågan och bara *du kan aldrig spräcka henne!* För du vet jag bara *oj kan man inte spräcka henne.* Men jag tror den gången de två externa personerna kom då var det mycket om samtycke, hur säger man nej och...

Minns du var de här personerna kom ifrån?

F: Nej jag minns ju inte det där. Jag tror det var några som gick någon utbildning i ämnet. Jag känner...är det fortfarande bra?

Ja gud ja! Jag försöker bara inte lägga mig i för mycket för det ska man ju inte göra i sådana här lägen.

F: Nej juste.

Känner du att du har haft någon användning av sexualundervisningen? La den en bra grund?

F: Nej. Inte alls. Alltså inte alls. Om det är någon som frågar vad är det du har lärt dig så är det ju bara det här jävla chubaka. Alltså de här filmerna var ju så bra gjorda för särskola men för oss var det ju bara roligt. Det kändes som hon bara hittat första bästa på UR liksom. För det var ju liksom ändå UR så hon tänkte kanske att det var bra. Och så skrattade alla åt att de var funktionsvarierade hon bara *ni får inte skratta de är utvecklingsstörda!* Den uppfattningen jag har om sex, som inte är positiv dessutom, kommer ifrån porr och prata med kompisar. Det blir ofta väldigt romantiserat när man pratar med kompisar. Eller iallafalla när man pratar med mina kompisar.

Så den informationen du har idag var kommer den ifrån? Om du tänker både då och idag var vänder du dig för att få information om saker

F: Ja tror att my knowledge kommer ifrån porr. Har jag en fråga så googlar jag upp det och då kommer oftast rfsu eller umo upp. Ehm eller vårdguiden.

Så du vänder dig till internet?

F: ja

Är det för att du känner dig mest bekväm med det?

F: Ja och också för att där känns det som att jag får ett neutralt svar. För jag har väldigt svårt att vända mig till kompisar för jag upplever att det...

Samtalet bröts

F: För att kompisar ofta glamoriserar. För det är en sån hets och prestation. Jag känner inte att de ger mig en ärlig bild utan det blir mer hur bra man är och så. Så nä internet är dit jag vänder mig.

Så du känner att du kommer ifrån känslan av att sex handlar om prestation på internet?

F: Ja precis. Det är inte...ja precis.

Varför tror du att många just vänder sig till internet när de har frågor om sex och sexualitet? Om vi inte bara pratar om dig som individ utan mer generellt.

F: För att...jag tror att det är smidigt. Och det ingenting som..det är ingen som ser att man söker på internet. Att känner jag att jag har en jättekonstig fråga så söker jag på privat surfningsläge på mobilen så är det ingen annan som ser det. Skulle man vända sig till UMO eller vänner eller liknande så skulle det bli oundvikligt att inte bli dömd även om det inte ligger i deras grej att göra det. Eller så upplever man det som att dem skulle döma en. På nätet får du ju svar direkt. Och du är helt anonym.

Gott! Känner du att du har fått hjälp att skapa din sexuella identitet och könsidentitet genom digitaliseringen? Och då syftar vi typ på filmer serier och internet...#där kom morsan.

F: # Ja förlåt säg frågan igen.

Säger frågan igen

F: Ja. Jag har ju ett exempel då.

Du får jättegärna dela med dig om du är bekväm med det.

F: Normala människor är en serie nu som speglar...det är den första serien skulle jag säga som porträtterar sex så som jag tror att sex egentligen ser ut. Det är lite pinsamt och det är lite akward och lite nervöst men det är ju så det är i verkligheten. Och det var så jävla skönt att se på den här serien. För trots att det är nervöst och pinsamt och läskigt så är det härligt.

Så det var skönt att få dem känslorna representerade?

F: ja. För jag tror man vänder sig till internet och filmer när man skapar sin identitet. Och sin könsidentitet. Och ofta är det så jävla vridet. Men man får inte en ärlig bild man får inte ärlig bild av sin identitet. Så den serien var så skön för den visade något annat. Så som svar på din fråga jag tror att det hjälper att skapa sig sin identitet men ofta tror jag att det kan göra det på kanske inte alltid ett positivt sätt.

Att man formas men kanske inte på de sätten man mår bäst av?

F: Ja precis.

Gud vilken ledande fråga det var

F: Men du satte ord på det jag kände. Jag kan inte riktigt använda sådana fina ord.

Nej nej men det tycker jag absolut du gör. Men om vi ställer en hypotetisk fråga då. Tror du att stämningen skulle bli mer seriös, om vi återgår till sexualundervisningen ett tag, om ni hade gått ur klassrummet och gått in i en annan kontext?

F: Ja! Vad härligt för jag har aldrig tänkt på det så. Men jag tror verkligen att eftersom klassrummet är en plats där du ska lära dig och lyssna och du ska ja men lära dig. Kanske inte ta så mycket plats. Du är ju liksom automatisk i position elev till lärare. Och bara den relationen tror jag anspelar på ett maktsystem i klassrummet som är svårt att komma ifrån. Att gå ur klassrummet tror jag verkligen skulle dels sätta den här maktfördelningen i rubbning, alltså att den skulle förändras. Och jag tror inte så mycket man skulle känna sig som en elev utan som en, ja men en människa som kan fråga det den vill fråga. För när man sitter i klassrummet så känns det också som att man ska ha förkunskaper och ha läst på och kunna massa saker innan. Räcker man upp handen så ska man visa att man kan, det de snackar om. Och går man ur den miljön så tror jag det skulle bidra till fler ärliga frågor.

Ja men verkligen. Jag tänker det lite som...jag träffade min gamla lärare på en bar en gång och det sätter det sätter det lite i rubbning. Man hamnar i en helt annan relation till sin lärare så fort man träffar varandra i en annan miljö. Det blir som att man glömmer sina roller lite.

F: Ja men verkligen. Ofta blir ju lärare till elev väldigt auktoritär relation. Och hela det här tjetet om att det muntliga spelar så stor roll för betyget. Att fråga vad som helst då det tror jag inte man vågar. Men precis som du säger att sätta det maktbalansen i rubbning tror jag verkligen skulle leda till en bättre dialog.

Bilaga 4 Intervju Åke

1. Hur länge sen var det du hade sexualkunskap?

Ehm, åttonde klass blir ju det. När blir det? Två år sen jag tog studenten tre i gymnasiet sex år sen ungefär kanske.

2. Hur många gånger hade du sexualkunskap?

Jag hade ju i åttan sen tror jag jag hade det nån gång där femman/sexan. Osäker om jag hade det tidigare men det kommer jag inte ihåg. (hade du inte i gymnasiet?) jo det är klart jag läste naturkunskap 1 där ingick nog en del. Ah det stämmer nu när du säger det. En del av en kurs där var ju mm. Men då blir det tvåan på gymnasiet som blir senast.

3. Vad var lättast/svårast med sexualkunskap?

Alltså jag hade nog aldrig några större problem med det. Sen är det ju klart att man hade alltid någon i klassen som tyckte det var jättepinsamt att prata om sexualkunskap men jag hade nog aldrig själv några större problem med det. Det var liksom, man skulle genom det liksom. Så jag personligen hade aldrig några problem med det sådär.

4. Hur kändes stämningen i klassrummet och med klassen under sexualkunskapsundervisningen?

Jag kan ju inte riktigt komma ihåg hur det kändes när jag hade det i femman som jag misstänker jag hade det men det är ju klart jag kan tänka mig att det var väldigt liksom fnissigt. När jag hade det i åttan så var det, då var det ingenting alls rent så jag gick i en ganska, min klass var väldigt liksom, vad ska man säga? Jag skulle inte säga att den var mogen men den var väldigt mogna på det planet för att liksom ah folk var liksom ah men vi ska lära oss det här, och så blev det inte mycket mer. Och gymnasiet var heller inget större. Det var väl kanske någon som tyckte att det var väldigt kul att små skämta om det. Men det var väl inte så att det blev något större. (folk tog det ganska seriöst?) Aah vad jag kan minnas. (kan det bero på något annat än att de var mogna? Var undervisningen upplagt på ett visst sätt som hjälpte till med den mogna stämningen?) alltså Jag tror... jag... den klassen jag började i när jag gick i åttan som jag hade sexualkunskap med dem berättade att deras lärare som de hade haft, för dem hade det när de gick i sexan vid ett tillfälle och läraren dem hade då blev väldigt, så fort den läraren hade sexualkunskap och pratade blev han väldigt liksom generad själv men vi läraren vi hade när jag gick i åttan var väldigt naturlig med det själv, det var folk tyckte det var jättekul att ställa tuffa frågor

typ men läraren vi hade var väldigt bra på att ner oss liksom, ta ner oss på jorden så att säga och svara på dem frågorna vi hade liksom, det var lite den "det finns inga dumma frågor". Lite den så jag tror att det hade mycket med läraren. Och samma på gymnasiet han läraren jag hade där var också väldigt naturlig med det, han såg heller inget problem med vissa frågor utan han bara svarade på dem som man gör med frågor. Så jag tror att det har mycket med läraren att göra faktiskt.

5. Hur var det att prata om ett tabubelagt ämne med klassen?

Ooh. vet faktiskt inte, jag hade väl i min klass. Det blev ju alltid lite ledande figurer i en klass, och dem som blev ledande figurer i min klass, dem. Eller alltså det var ju. Gud vad det här låter som man har hybris. Det var ju liksom mina kompisar lite grann o dem var väldigt naturliga i det. Ehm förlåt vad var frågan? Just det, a men så det blev liksom. Det är klart de är ju lite såhär smått vad ska man säga liksom nervositet. Och som du säger det är ju tabubelagt lite grann åt det hållet men jag tror väl mycket att i omed att dem som blir ledande figurer i klassen var väldigt öppna med att ställa frågor och prata och diskutera så smittade det av sig på resten av klassen att det blev en väldigt avslappnad stämning. Och att det inte blev så jättetufft och jättejobbigt men det är ju klart det fanns ju en viss nervositet när... coh såhär valen av ord när man ställer frågor, så det är klart man märker ju av en liten nervositet att det kanske lite stelt men det blev liksom som jag sa innan lite lugnt.

6. Märktes det av att det är ett ämne som anses vara tabubelagt?

Nej det kändes inte... det kändes inte som att det var särskilt tabubelagt överlag,. Eller överlag kan jag inte säga jag kan bara svara för min klass. Ehm det, alltså jag har väl aldrig fått känslan att det var särskilt tabubelagt. Och sen är det klart det kanske är för att, det kan ju ha med mig som person i det läget att jag själv inte hade något större problem med det. Att jag inte såg det för att det gick förbi mina ögon, men i min upplevelse så var det inte jättetabubelagt.

7. Hur kändes det att prata med en lärare/vuxen om sexualkunskap?

Ja men alltså det är ju... alltså det blir ju lite så här nervöst liksom när man ska prata om såna saker med en vuxen alltså man vet ju inte riktigt hur ska jag uttrycka mig för att det ska låta så liksom det ska låta så fint som möjligt det är liksom inte när man är med vänner kanske man bara rakt ut bara "sex" "knulla" men när man pratar med en vuxen så kanske "samlag" eller "penetration". Så man kanske anpassar sina ord lite för att låta lite mer "städad". Och det är klart det kanske är lite, har med lite tabu. Eller alltså det är lite tabubelagt att när man pratar med en vuxen så väljer man ju sina ord lite mer noggrant.

8. Hur såg era sexualkunskapslektioner ut?

Alltså jag vet att vi har sett det finns en sån video typ såhär "sex på kartan" och alltså jag tror jag har sett den två gånger. Liksom, ah när jag gick i grundskola. Vad kan det mer.. Utöver det så går man ju in mycket på. Man går ju in på kroppen och kön lite sådär. Man pratar ju även delvis om homosexualitet och heterosexualitet och man går in på det hållet. Samtidigt så. En del såhär genomgångar och föreläsningar men ofta att de gick in på mot filmer. Dem visade nog en del.

9. Hur tror du att digitaliseringen kan påverka undervisningen av sexualkunskap?

Alltså jag tror ändå en film kan nog ofta vara ett lättare första stadie att ta in än att det är ens lärare som står. När man ser en film, så är det "jag ser filmen" men om läraren står och har en föreläsning så blir det ju alltid nån form av hur ska man säga: kommunikation eller respons mellan den som lyssnar och läraren, den som föreläser. Och det kan ju skapa, det kan ju skapa nervositet och spänning beroende på hur ens grupp och hur ens klass är så jag tror att filmer är nog ganska bra för det tar bort, eller det är lite mer anonymt skulle jag väl vilja säga eller uttrycka mig. Just det att filmen kan inte ställa mig en fråga eller stirra mig in i ögonen. Men jag kan få ögonkontakt med en lärare som håller i en föreläsning och tycka att det är jättepinsamt. (tycker du det är bra med anonymiteten?) jag tror det kan vara bra till en början för att liksom, hur ska man säga? Mjuka upp stämningen. Liksom för att kunna komma förbi det där första stadiet av

nervositet och att det är lite fnitter för att kunna komma vidare, just det att det är en bra början. Men sen tror jag att det är viktigt ändå att man har dialogen där man kan. För att om jag har en fråga så kan jag inte fråga en film men jag kan fråga en föreläsare eller lärare. Så jag tror väl att det är bra till en början men sen måste man ändå ha den mänskliga dialogen.

10. Använde ni er av många digitala verktyg i undervisningen av sexualkunskap? Varför/ varför inte?

Utöver film? Näe inte vad jag kan. Komma ihåg det är isåfall filmer det skulle vara om det var något sexualkunskapskahoo.

11. Vad är fördelen/nackdelen med digitala verktyg inom sexualundervisning tror du?

Jo men jag tror jag var inne lite på det att jag tror att anonymiteten i det hela jag tror det kan, om det stannar där tror jag det kanske att det kan bli en nackdel om man bara tittar på film. För att en film kan bara ge så mycket. Och sen är det klart att man kanske diskuterar filmen men jag tror att det är väldigt viktigt att man har en, hur ska man säga: vuxen i rummet. Som är naturlig med det som ändå vet ja men det är något naturligt man pratar om. En vuxen som inte bygger på den tabun utan istället att den arbetar för att det ska försvinna så jag tror det är viktigt med dialogen med en vuxen.

12. Hur reagerar eleverna på vissa ämnen inom sexualundervisning?

Alltså jag kommer ihåg när det kom till typ könssjukdomar jag hade ju nån i min klass som råkade säga gnorre istället för gonorre så då blev det helt plötsligt att vi gick runt och skämtade lite typ såhär: "haha tänk så får man gnorre" så där på något sätt så skämtade vi ju lite. (Fnissade till??) ja jo men precis på samma sätt i gymnasiet det var liksom. Jag har väl haft turen att jag har varit i bra grupper när jag ahr haft sexualkunskap för att det har varit, folk kanske har tyckt att det har varit lite jobbigt. Eller kan ha tyckt att det är lite nervöst. Men det är att jag har haft e grupp och framförallt lärare som är naturliga så det blev ingen stor grej av det.

13. Fick ni en chans att ställa frågor? Hur såg det ut?

14. Delade ni in i flickor och pojkar?

Nej, det tror jag inte. Nej, inte så att vi gick iväg men tror att. Jag vet på min egna skola så hade vi sån där frågelåda. Så innan vi. Så nån vecka innan vi skulle ha. Jag gick i åttan så satte de upp en frågelåda då till sexualkunskapen där alla vi kunde lägga in frågor och sen inleddes det alltid med att vi hade fyra lärare som blev en sexpanel. Så hela vår sexkunskap inleddes med då dels att fyra våra lärare satt och svarade. Och då var det vissa som ba "när blev du av med oskulden?" och liksom såna frågor. Och någon lärare bara "a men jag var så gammal" helt naturligt ba nä men jag blev av med oskulden när jag var så gammal. Ehm så jag har väl haft turen där.

15. Hur har du kunnat använda dig av sexualkunskapen i senare dar?

Alltså en sak jag tror att jag har (..) jag har inte så svårt att alltså jag tror väl personligen att jag tycker inte att det är så mycket tabu att diskutera det generellt jag har inte problem med att prata om sex jag har inte problem, jo kanske med mina föräldrar, men jag har inte problem med att prata om sex. Och jag har inte problem om att prata om liksom sexualläggning när det kommer till liksom jag som kille, jag har inga större problem att prata om mens heller. Så jag tror mycket där att jag har fått en väldigt bra, vad ska man säga? Bra grund. Vilket gör att jag inte har så svårt. Det är, alltså för mig personligen s är det inte särskilt tabubelagt att prata om de olika sakerna. (hur har du kunnat använda dig av det du ahr lärt dig? Praktiskt typ?) alltså näe. Inte riktigt så för att alltså de va ba att jag har haft sexuakunskap som ahr varit bra på det sättet men det är mycket teoretiskt man läser det är inte lika mycket praktiskt ehm och det praktiska är ju ofta det man gör själv, ha liksom det är praktiken man gör ju praktiken liksom eh och där är det mycket man har fått lära sig själv. Jag kan ju själv säga liksom som om man nu går in på sexbiten, jag lärde mig inte så mycket om sex när det kommer till att vara homo det var inte riktigt så att jag lärde mig det utan det var ju så att man fick söka upp på egen hand.

16. Pratade ni om sexuell njutning m.m.? Var det mycket fokus på könssjukdomar?

Aa det är någonting som låter bekant iallafall, det har vi nog gjort. Jag kan inte riktigt

komma ihåg. Eh det men man vet väl ändå liksom såhär, g-punkt. Man fick lära sig liksom såhär var sitter g-punkten på killen typ. Eh och samma sak, var får man ut njutning och hela det.

17. Hur ser din användning av internet ut när det kommer till sexualupplysning?

18. Har du använt dig av någon speciell hemsida när det kommer till sexualupplysning?

Alltså umo e ju, jag använde mig jättemycket av umo när jag var yngre, framförallt när det kommer till liksom så här det med sexuella läggningar och den biten. Där använde jag mig mycket av umo och det och sökte. Man fick ju mycket svar. Så umo är någonting jag personligen har använt mycket. Och sen finns det många youtubers som är homo som delar med sig så, youtubers lyssnar på personer. Det blev ju personer som 'r äldre som har gått igenom det jag går igenom och kan dela med sig av sina erfarenheter. Så mycket youtube och mycket umo. Utöver det när man googlar så är det lätt att man kommer in på alltså. Det är liksom att googla " analsex" är inte riktigt det man känner för att göra liksom. Det är lätt att man kommer in på där man inte vill vara. (du vill mer ha information om det?) ja precis. Oh KP också, kamratposten hade jag när jag var liten. Oh den var ju där: kropp och knopp i kamratposten den var ju verkligen life saver. Och när deras serie fick en homosexuell par också. Dem två så jag ska inte, får inte glömma KP alltså.

19. Har du fortfarande frågor om sexualupplysning? Hur får du svar på dem?

20. Har du fått hjälp med att skapa din sexuella identitet genom någon annan digitalisering?
T.ex. filmer och serier?

21. Vad anser du vara den huvudsakliga fördelen med sexualkunskap i skolan respektive över internet?

I skolan skulle jag vilja säga att första fördelen är att den kanske tar bort lite den här spändheten och stelheten av att hålla på att diskutera i grupp för det blir ju automatiskt i grupp och man pratar med en vuxen och det är väl kanske oftast det som är det största vad ska man säga... nervositetspunkterna liksom och att även i skolan så kan det bli av

lite med tabu stämpeln om det blir rätt gjort så här om man nu ska definiera rätt. Över internet får man mycket mer. Det är lättare att få den här personliga infon över internet eftersom att jag kan söka på precis vad jag vill utan att behöva fundera över någon annan. Typ om det är relevant för någon annan eller tar upp någons tid eller om jag gör någon obekväm eller så. Som jag sa innan, det som jag personligen kanske saknar i skolan det kunde jag få reda på när jag sökte själv när jag var på internet.

22. Vad är det mest effektiva sättet att hitta sin sexuella identitet på när det kommer till sexualkunskap och digitalisering?

Ja alltså jag tror det är så individuellt alltså det är så många aspekter som spelar in i det. För man behöver någonstans behöver man själv ha en man behöver själv vara på ett visst mental styrka och medvetenhet för att man bara ska våga och tillåta sig själv att inse att man kanske är annorlunda än vad normen är att vara jag tror att det är först när man har insett det som man kan börja ta reda på mer. Och där tror jag ändå att sexualkunskap kan spela in en stor roll om man liksom vid tidigare ålder kanske får reda på att annorlunda finns och det är inget fel på annorlunda. Men sen är det klart det är ju jättemycket som spelar in vad man har för personlig bakgrund, familj, familjen hur ens föräldrar är. Ja men om ens föräldrar är väldigt konservativa och inte accepterar det även vad man hör om det så kanske man förnekar och inte accepterar det man själv är. Tills man kommer till punkten att man vågar inse det men jag tror sexualkunskap kan vara ett väldigt viktigt steg i att få reda på att det finns ett annorlunda. (har du haft mest nytta av sexualkunskap eller det du har sökt upp själv?) jag tror att det jag har haft mest nytta av är det jag har sökt upp själv för jag kan väl fortfarande tycka att sexualkunskapen den är väldigt teoretisk. Men jag kan väl någonstans känna att den är väldigt hetero. Alltså väldigt heteronormativ. Det finns alltså den går kring väldigt mycket den heteronormativiteten liksom. Men sen vet jag att det var först på sexualkunskapen som jag tror att jag hörde talas om eller nej jag hade hört talas om homosexualitet i tidigare men för vissa kanske det är första stället man hör det men för mig är det mer nog det här det personliga

sökandet. (det personliga sökandet: varför skulle du söga att det är bättre med digitalisering av sexualkunskap? Anonymitet, bidrar till avrför folk tycker om att söka upp själv?) om men det kan nog ha ändå med det här tabubelagda. Jag växte upp i en väldigt liten by och där fanns ju bara det var ju liksom alla killar skulle ha flickvänner liksom. Där fanns inget annat än hetero. Så för mig blev det väldigt viktigt med liksom alltså digitalisering, internet, för att jag skulle kunna hitta min egna identitet.

23. Är kommunikationen effektiv i skolan respektive digitalt?

24. Skulle stämningen bli mer 'seriös' om ni gick ur klassrummet och befann sig i ett annat sammanhang

25. Känns internet som en trygg plats att hitta information om sådant som känns jobbigt att snacka om och varför tror du det

Ja, trygg... hmm delvis kan det väl kännas tryggt men det kan också kännas väldigt otryggt på något sätt liksom men det känns som att... [På vilket sätt?] Jag kan faktiskt inte riktigt sätta fingret på vad det är som jag kan tycka är otryggt men ibland känner man så, man bara känner känslan av att det känns inte bra liksom eh det asså så. Googlar man lite för öppet så kommer man komma alltså, man kan få väldigt mycket mer än vad man vill ha. Det finns liksom det finns ingen spärr riktigt när man söker, allt kommer upp. Men sen som sagt det som någonstans känns bra är ju att jag kunde ju få, tack vare internet, så kunde jag ju få. [...] Stöttning nånstans som jag behövde för det fanns community över internet som jag kunde hitta och lära mig från. Som inte fanns i mitt verkliga liv just då. Det var liksom folk från andra delar av världen men så hade vi ändå en hel del gemensamt. [lättar det att kunna snacka med någon som du inte behövde träffa varje dag?] jo men absolut det är liksom man har inte den där personliga fysiska kontakten liksom. Så om någonting händer så kan jag bara sluta skriva och det är det. Alltså om jag vill backa så backar jag bara alltså jag vet inte hur personen ser ut, personen eller vem det nu än är vet inte hur jag ser ut och det är lätt att liksom gå ifrån varandra. Men i verkligheten pratade jag pratade jag inte lika mycket någon om sånt som

jag tog upp på nätet. [Varför?] Jag skämdes kanske lite. Och sen var det faktiskt lättare att ta upp allt det på engelska.